

บทที่ 9

ตลาดทุน (CAPITAL MARKET)

ตลาดทุน (CAPITAL MARKET)

ตลาดทุน คือ ตลาดการเงินที่เป็นแหล่งกลางที่เชื่อมโยงโดยตรงระหว่างผู้ออม ซึ่งต้องการนำเงินกู้ยืม หรือลงทุนระยะยาว และผู้ลงทุนซึ่งแสวงหาเงินทุนระยะยาวเพื่อนำไปใช้ในการก่อตั้งกิจการ หรือเพื่อขยายกิจการ

ลักษณะของตลาดทุนเป็นแหล่งเงินกู้ระยะยาว คือ มีระยะเวลาตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

ความสำคัญของตลาดทุน

1. เป็นแหล่งระดมเงินทุน
2. เป็นแหล่งสะสมทุน
3. ธุรกิจสามารถระดมทุนได้อย่างรวดเร็ว มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการ
4. เป็นแหล่งระดมเงินทุนที่เสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการกู้ยืมจากแหล่งอื่น
5. เป็นประโยชน์ต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น ทรัพยากรถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น เกิดการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น สภาพเศรษฐกิจดีขึ้น และป้องกันมิให้เงินออมลดค่าลงอันเนื่องมาจากเงินเฟ้อ

ประเภทของตลาดทุนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

1. ตลาดแรกหรือตลาดหลักทรัพย์ที่ออกใหม่
2. ตลาดรองหรือตลาดซื้อขายหลักทรัพย์

ตลาดแรกหรือตลาดหลักทรัพย์ออกใหม่ (PRIMARY MARKET OR NEW ISSUE MARKET)

ตลาดแรกหรือตลาดหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ คือ แหล่งกลางที่มีการเสนอขาย หรือจำหน่ายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ครั้งแรกแก่ประชาชน หรือนิติบุคคลทั่วไป หลักทรัพย์ที่นำออกจำหน่ายได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ หรือพันธบัตร ฯลฯ

วิธีการจำหน่ายหลักทรัพย์ออกใหม่ในตลาดแรก

ก. บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จำหน่ายหลักทรัพย์นั้นเองโดยตรง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมที่ต้องให้แก่สถาบันการเงิน

ข. จำหน่ายหลักทรัพย์ผ่านสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประกันการขาย (UNDER WRITTER) หรือ ธนาคารลงทุน (INVESTMENT BANK)

การประกันการจำหน่ายหลักทรัพย์ (UNDERWRITER)

การประกันการจำหน่ายหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินสามารถกระทำได้ 2 วิธีดังนี้

1. FIRM UNDERWRITING คือ การรับประกันว่าบริษัทผู้จำหน่ายจะรับซื้อหลักทรัพย์เอง ถ้าหากไม่สามารถจำหน่ายได้หมด

2. BEST EFFORT UNDERWRITING คือ การสัญญาว่าจะพยายามจำหน่ายหลักทรัพย์ให้ได้มากที่สุด แต่ไม่รับประกันการขายให้ทั้งหมด กล่าวคือ ถ้าจำหน่ายไม่หมดสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประกันการจำหน่ายจะไม่รับซื้อหลักทรัพย์ในส่วนที่จำหน่ายไม่หมดนั้น บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จะต้องรับหลักทรัพย์ที่เหลือนั้นกลับคืนไป

ตลาดรองหรือตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ (SECONDARY MARKET OR TRADING MARKET)

ตลาดรองหรือตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ คือแหล่งกลางในการติดต่อซื้อขายหลักทรัพย์ที่เคยผ่านการซื้อขายในตลาดแรกมาแล้ว การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดรองเป็นเพียงการโอนเปลี่ยนมือผู้ถือหุ้นเท่านั้น ตลาดรองไม่ได้ทำหน้าที่ระดมเงินทุนจากประชาชน แต่ทำหน้าที่สนับสนุนการระดมเงินออมจากตลาดแรก และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่ซื้อหลักทรัพย์ในตลาดแรกว่าเขาสามารถขายหลักทรัพย์นั้นได้เมื่อต้องการเงินสด หรือเมื่อต้องการได้กำไรจากการขายหุ้น แม้ว่าตลาดรองจะไม่ได้มีลักษณะเป็นแหล่งเงินทุนโดยตรงของธุรกิจเช่นเดียวกับตลาดแรก แต่ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน เพราะตลาดรองช่วยให้เงินทุนหมุนเวียนได้สะดวก และช่วยกระตุ้นให้ตลาดแรกเจริญเติบโตขึ้นด้วย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดหุ้นที่เป็นทางการ จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ เริ่มเปิดทำการซื้อขายหุ้น เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518 ซึ่งเท่ากับว่าคนไทยเรารู้จักซื้อขายหุ้นมากกว่า 20 ปีแล้ว ตลาดหลักทรัพย์เป็นส่วนสำคัญมากในการซื้อขาย เพราะเป็นสถาบันที่ให้มาซื้อขายหุ้นของบริษัทต่างๆ ไปเมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงเป็นเงินก็นำหุ้นมาขายในตลาดหลักทรัพย์ได้อย่างสะดวกขณะเดียวกันคนที่มีความต้องการลงทุนก็สามารถซื้อหุ้นได้

นับตั้งแต่กลางปี 2534 เป็นต้นมา ตลาดหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนวิธีการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย ผู้ลงทุนที่มายังตลาดหลักทรัพย์จะเห็นกระดานอิเล็กทรอนิกส์แสดงราคาหลักทรัพย์ตลาด หลักทรัพย์เป็นเพียงสถานที่ที่จัดไว้ให้ผู้ที่มีหุ้นได้มาเสนอขายและ ผู้ที่

ต้องการข้อเสนอซื้อหุ้นของบริษัทที่ตนสนใจซื้อ โดยที่ประชาชนผู้ซื้อผู้ขายมิได้เข้ามาซื้อขายด้วยตนเอง แต่วิธีการซื้อขายผ่านตัวแทนหรือนายหน้าซึ่งเรียกติดปากว่า “โบรกเกอร์” (Broker)

โบรกเกอร์ คือ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หรือบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้อนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์เพื่อให้บริการด้านซื้อขายหลักทรัพย์ บางที่เรียกว่า “สมาชิก” หรือ “บริษัทสมาชิก”

ดังนั้น ในการซื้อหุ้นเราจะต้องติดต่อกับโบรกเกอร์ ซึ่งจะกำหนดให้เราเป็นลูกค้าโดยเปิดบัญชีทำนองเดียวกับเปิดบัญชีธนาคาร ซึ่งเงื่อนไขในการพิจารณาเปิดบัญชีจากผู้ลงทุนให้เป็นลูกค้าเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทสมาชิกจะแตกต่างออกไป แต่หลักสำคัญก็คือจะพิจารณาฐานะการเงินและฐานะทางเครดิตของลูกค้าหรือความเชื่อถือ ซึ่งอาจจะพิจารณาจากหลักฐานต่างๆ ที่เป็นสินทรัพย์ หลักทรัพย์ประเภทต่างๆ รายได้ ตำแหน่งหน้าที่การงานของลูกค้าหรือบุคคลที่เป็นผู้ค้ำประกันเป็นหลักสำคัญ

บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

การกำกับดูแลตลาดตราสารทางการเงินในอดีตมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ และอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานต่างๆ คือ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการที่มีหน่วยงานกำกับดูแลหลายหน่วยงานจึงส่งผลให้เกิดความซับซ้อน ลำบาก ขาดเอกภาพในการกำกับดูแลตลาดการเงิน พัฒนาตลาดทุน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการพัฒนาตราสารทางการเงินให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ขึ้น เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2535 โดยมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ทั้งนี้เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการกำกับ ดูแลพัฒนาตลาดทุน และจากผลของการบังคับการใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงได้มีการจัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ขึ้น เพื่อเป็นองค์กรอิสระในการทำหน้าที่กำกับดูแล และพัฒนาตลาดทุน โดยมีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) เป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 นั้น ได้มีการจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นบททั่วไปและหมวดต่างๆ จำนวน 13 หมวด รวมทั้งสิ้น 344 มาตรา โดยมีการบัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ การออกหลักทรัพย์ของบริษัท

การเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน ธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ และศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ล่วงหน้าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ การกระทำที่ไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ การเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์การกำกับและควบคุมพนักงานเจ้าหน้าที่ บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาล ในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงระบบและโครงสร้างการกำกับดูแลการพัฒนาตลาดทุนของประเทศ โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ขึ้น เพื่อเป็นองค์กรเฉพาะในการกำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนของประเทศ
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมการระดมเงินทุนโดยตรงด้วยการออกและเสนอขายหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ ได้แก่ ตราสารทุน ตราสารหนี้ ตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน หรือตราสารอื่นใด
3. เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุนและป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ในลักษณะ หรือรูปแบบต่างๆ
4. สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจหลักทรัพย์ และตลาดทุนให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและโปร่งใส

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย³

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514) ถือเป็นจุดกำเนิดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากในแผนฯฉบับนี้กำหนดให้การพัฒนาตลาดทุนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ จากการศึกษาในสมัยนั้น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเอกชนในการระดมทุนเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาสถาบันการเงินและตลาดหลักทรัพย์ จากแผนฯดังกล่าวทำให้ในปี 2510 มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนเอกชนสาขาสถาบันการเงิน มีนายสมหมาย สุนทรกุลเป็นประธาน และอนุกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการและเอกชนผลการประชุมสรุปได้ว่าการที่จะส่งเสริมการระดมเงินออมจากภาคเอกชนและเสริมสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ควรจะได้มีการศึกษาถึงโครงสร้างและปัญหาการพัฒนาตลาดทุนกันอย่างจริงจัง ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะผู้มีหน้าที่ดูแลสถาบันการเงินของประเทศและผู้แทนรัฐบาลในการดำเนินนโยบายการเงินของประเทศ โดยการแนะนำของธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา (ธนาคารโลก) ได้เชิญศาสตราจารย์ ซิดนีย์ เอ็ม รั

³ มารวย ผดุงสิทธิ์, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2548

ศาสตราจารย์ ร็อบบิน ได้ศึกษาและเขียนรายงานเรื่อง “A Capital Market in Thailand” ขึ้นเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยในเดือนเมษายน 2513 รายงานฉบับนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของการที่ปริมาณหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายในตลาดหุ้นกรุงเทพฯขณะนั้นมีอยู่ในวงจำกัด การขาดความสนใจการซื้อขายหลักทรัพย์ และการขาดสถาบันตลาดทุนที่สมบูรณ์ รวมทั้งได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่างๆ ตลาดจนได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นด้วย

ข้อเสนอแนะได้แก่

1. การให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีแก่บริษัทมหาชน และผู้ถือหุ้นบริษัทมหาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถือหุ้นรายย่อย
2. การแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้เหมาะสมกับหลักกฎหมายปัจจุบัน
3. วิธีการเพิ่มอุปสงค์อุปทานในตลาดหลักทรัพย์
4. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการบัญชีและการสอบบัญชี เพื่อให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้แก่ผู้ลงทุน
5. การปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันในตลาดทุนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตลาดหุ้น เพื่อช่วยการพัฒนาตลาดทุน
6. การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน กำหนดให้สถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเงินอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ทางการ

หลังการศึกษารายงานดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เชิญศาสตราจารย์ ร็อบบินส์ กลับมาอีกครั้งในเดือนกรกฎาคม 2513 เพื่อศึกษาเหตุการณ์และสถานการณ์ล่าสุด ซึ่งศาสตราจารย์ ร็อบบินส์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยและหน่วยงานราชการอื่นๆ ได้พิจารณา ทบทวนข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในรายงานดังกล่าว และต่อมาในปี 2515 ได้มีการออกกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินประเภทธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยตามข้อเสนอแนะดังกล่าว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) ซึ่งเป็นฉบับต่อมายังคงเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาสถาบันการเงิน และเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

ขึ้น โดยกำหนดให้การบริหารของตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นไปตามรูปแบบของธุรกิจเอกชน และ
ภาครัฐบาลทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ดูแลกำกับให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย

วัตถุประสงค์สำคัญของตลาดหลักทรัพย์

1. ส่งเสริมการออมและการระดมเงินทุนในประเทศ ตลอดจนเป็นแหล่งกลางในการระดม
เงินทุนจากประชาชนไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจ
2. สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม
ในประเทศ
3. เป็นศูนย์กลางของการซื้อขายหลักทรัพย์ และช่วยให้การซื้อขายหลักทรัพย์มีสภาพคล่อง
รวดเร็ว มีระเบียบ และราคายุติธรรม

4. ให้ความคุ้มครองผลประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้น

ประโยชน์ของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

1. ผู้ออม
 - ถ้าถือหุ้นกู้หรือพันธบัตรรัฐบาลก็จะได้รับดอกเบี้ย
 - ถ้าถือหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ จะได้รับเงินปันผลที่เจ้าของกิจการจ่ายให้กับผู้ถือหุ้น
ในกรณีที่บริษัทมีกำไรหรือผลการดำเนินงานดี
 - ถ้าราคาหุ้นนั้นสูงขึ้นหากต้องการเงินสด หรือไม่ต้องการที่จะถือหุ้นนั้นต่อไปก็สามารถ
ขายหุ้นได้ ซึ่งจะได้รับเงินจากการขายเป็นกำไร และได้รับการยกเว้นภาษีจากกำไร
2. ธุรกิจ
 - ได้รับการระดมเงินทุนระยะยาวจากการออกหุ้นเพื่อนำมาขยายกิจการ
3. รัฐบาล

- นำเงินออกมาขายกิจการของรัฐบาลเองและสร้างงานได้มากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจขยายตัว
ซึ่งจะเป็นผลดีต่อประเทศ

บทบาทและหน้าที่ในตลาดหลักทรัพย์

1. ส่งเสริมการออมหลักทรัพย์และระดมเงินลงทุนระยะยาว เป็นแหล่งที่ผู้มีเงินออมลงทุน
ได้ในระยะยาว

2. ช่วยในด้านธุรกิจ รวมทั้งภาครัฐบาล เป็นแหล่งระดมเงินทุน และนำเงินลงทุนไปใช้ใน
การขยายงานหรือขยายการประกอบการ เช่น รัฐบาลจะสร้างถนนก็สามารถออกพันธบัตรเข้ามาขาย
ในตลาดหลักทรัพย์โดยตลาดหลักทรัพย์ก็จะเป็นกลไกที่จะช่วยในการระดมเงินไปใช้ให้
ภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งจะเป็นผลดีในการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ

3. เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทหุ้นสามัญ หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตราสาร
อื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดให้ซื้อขายกันได้

4. บทบาทในการเป็นผู้กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อให้ในการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นไป
ด้วยความเรียบร้อย คล่องตัว ยุติธรรม เป็นการสร้างความมั่นใจในการลงทุน

5. ดำเนินการในรูปแบบหน่วยงานที่มีได้มุ่งหวังกำไร

6. เป็นแหล่งกลางในการปรับโครงสร้างทางการเงินของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ ทำอย่างไร
ที่จะส่งเสริมให้ธุรกิจเข้ามาระดมเงินในลักษณะที่ไม่มีการผูกพัน ในระยะยาวมากขึ้น

7. ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการเป็นเจ้าของในความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจ

8. เป็นเครื่องมือในการวัดเศรษฐกิจของประเทศ มีเครื่องมือที่เรียกว่า ดัชนีตลาดหุ้น ถ้า
ดัชนีนี้ขึ้นแสดงว่าเศรษฐกิจดี ถ้าดัชนีนี้ลดลงแสดงว่าเศรษฐกิจไม่ดี

โครงสร้างและการบริหารของตลาดหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 เพื่อ
เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทหุ้นสามัญ หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตราสารอื่นๆ ตามที่
กฎหมายกำหนดให้ซื้อขายอย่างมีระบบ มีสภาพคล่องและมีความยุติธรรม เป็นแหล่งระดมเงินลงทุน
ระยะยาว

ตลาดหลักทรัพย์มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายพิเศษ ซึ่งมีการดำเนินงานภายใต้การ
ควบคุมของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ซึ่งประกอบด้วย

- ก.ล.ต. แต่งตั้ง ไม่เกิน 5 คน
- สมาชิกเลือกตั้งไม่เกิน 5 คน
- กรรมการและผู้จัดการ แต่งตั้งโดย ก.ล.ต.

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะเป็นผู้กำหนดนโยบายและควบคุมการ
ทำงานของตลาดหลักทรัพย์ ภายในขอบเขตของกฎหมาย

องค์ประกอบของตลาดหลักทรัพย์

หากเราพิจารณาถึงวงจรกิจกรรมหลักทรัพย์จะมีปัจจัยเกี่ยวข้องอยู่ 4 อย่างด้วยกัน คือ

1. ศูนย์คอมพิวเตอร์ หมายถึง สถานที่ที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางของระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ ตั้งอยู่ที่อาคารสินธร ถนนวิฑู กรุงเทพฯ ซึ่งที่ทำการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะอยู่ที่ชั้น 3 โดยทำการเปิดบริการทุกวัน เว้นวันหยุดของธนาคารพาณิชย์

2. หลักทรัพย์หรือสินค้าที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ ใบหุ้นของบริษัทต่างๆ ที่มีผลการดำเนินงานที่ดี ฐานะการเงินที่มั่นคง ประกอบธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจสังคม และประเทศชาติ ซึ่งตลาดหลักทรัพย์ได้รับเข้ามาเป็นบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาต

3. บริษัทสมาชิกและโบรกเกอร์ (Broker) คือ บริษัทเงินทุนหรือบริษัทหลักทรัพย์ที่ตลาดหลักทรัพย์ให้กับผู้ลงทุนได้

4. ผู้ลงทุน คือ ประชาชนผู้มีเงินออมที่สนใจจะนำมาซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

- นักลงทุน (Investor) เป็นผู้ที่หวังผลตอบแทนการลงทุนในระยะยาวในรูปแบบเงินปันผล

- นักเก็งกำไร (Speculator) เป็นผู้ที่ซื้อขายหุ้นในระยะสั้น โดยหวังผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรจากการซื้อขายหุ้น ผู้ลงทุนประเภทนี้จะต้องติดตามราคาหุ้นอย่างใกล้ชิด และสามารถคาดการณ์ราคาหุ้นในอนาคตได้

ประเภทของหลักทรัพย์

1. หลักทรัพย์จดทะเบียน คือ หลักทรัพย์ที่จดทะเบียนไว้กับตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากกว่าหลักทรัพย์ที่ไม่ได้จดทะเบียน

2. หลักทรัพย์อนุญาต คือ หลักทรัพย์ที่อนุญาตให้ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้แต่ได้รับสิทธิภาวีน้อยกว่าหลักทรัพย์จดทะเบียน

ชนิดของหุ้นที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์

1. หุ้นสามัญ (Common Share Ordinary Share) เป็นตราสารประกอบ ผู้ถือหุ้นมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ จึงมีสิทธิลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือการตัดสินใจผลตอบแทนของหุ้นสามัญประกอบด้วย ผลกำไรจากการราคาที่สูงขึ้นของหุ้น สิทธิในการจองหุ้นใหม่ และเงินปันผล

2. หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Share) เป็นตราสารประเภททุนที่ผู้ถือหุ้นมีสิทธิจะได้รับเงินปันผลตอบแทนในอัตราที่แน่นอน มีสิทธิในการที่จะได้รับการชำระคือเงินทุนก่อนผู้ถือหุ้นสามัญเมื่อบริษัทเลิกกิจการ

3. หุ้นกู้ (Debenture) เป็นตราสารที่บริษัทเอกชนออกมา เพื่อกู้เงินระยะยาวจากผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้นจะมีฐานะเป็นเจ้าของกิจการ บริษัทจะต้องจ่ายผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยให้แก่ผู้ถือหุ้นตามระยะเวลาและอัตราที่กำหนด

4. หุ้นกู้แปลงสภาพ (Convertible Debenture) เป็นหุ้นกู้ประเภทหนึ่งซึ่งมีสิทธิพิเศษ คือสามารถขอเปลี่ยนเป็นหุ้นสามัญได้ตามราคาที่กำหนดไว้เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนด

5. ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อขายหุ้นสามัญ (Warrant) เป็นหลักทรัพย์ชนิดหนึ่งที่ผู้ถือหุ้นสามารถไปขอซื้อหุ้นสามัญใหม่ของบริษัทเดียวกันได้ ตามช่วงระยะเวลาที่บริษัทกำหนด และเมื่อครบกำหนด ถ้าผู้ซื้อไม่จองซื้อตามสิทธิ (warrant) ก็จะหมดสภาพไปโดยปริยาย

6. หน่วยลงทุน (Unit Trust) เป็นตราสาร คือ หลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการจัดการลงทุน

7. พันธบัตร (Bond) เป็นหลักทรัพย์แสดงออกโดยองค์กรของรัฐบาล หรือ รัฐวิสาหกิจ เป็นหลักทรัพย์ที่ออกมาเพื่อกู้เงินประชาชน มีความเสี่ยงน้อยเนื่องด้วยองค์กรที่ออกจะกำหนดอัตราดอกเบี้ย และอายุได้ถนัดแน่นอน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์

1. มีการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ช่วยสร้างงาน และรายได้ให้แก่ประชาชน

2. มีลักษณะดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการขยายงานและการลงทุนอย่างต่อเนื่อง สามารถทำกำไรได้ตามสภาพ และประเภทของธุรกิจ เพื่อว่ากำไรส่วนหนึ่งจะนำไปจ่ายเป็นผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นในรูปของเงินปันผล ส่วนกำไรที่เหลือจะนำไปใช้ในการขยายกิจการ

3. มีระบบการดำเนินงานและการบริหารที่ทันสมัย มีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ทำงาน โดยแยกหน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างผู้ถือหุ้น และฝ่ายบริหารออกจากกัน

4. มีฐานะมั่นคง คู่มือการดำเนินงานที่ผ่านมาพร้อมทั้งความเสี่ยงต่างๆ เช่น

- ความเสี่ยงด้านธุรกิจ และอุตสาหกรรม ดูจากภาวะและแนวโน้มของอุตสาหกรรมนั้นๆ การเจริญเติบโตของรายได้ อุปสงค์ อุปทาน สภาพการแข่งขัน

- ความเสี่ยงทางการดำเนินงาน ครอบคลุมถึงลักษณะและประเภทของผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต ความก้าวหน้าทางวิชาการ ส่วนแบ่งตลาด

- ความเสี่ยงทางการเงิน พิจารณาจากการกู้ยืม ข้อมูลทางการเงิน ความเชื่อถือได้ของข้อมูลนั้น ปริมาณและคุณภาพของสินค้า ความสามารถในการชำระภาษี การทำกำไร การจ่ายเงินปันผล

- ความเสี่ยงทางการบริหาร พิจารณาจากประสบการณ์และความสามารถของผู้บริหารระดับสูงและนโยบายการบริหาร

การซื้อขายหุ้นจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามลักษณะของการชำระเงิน คือ

1. บัญชีเงินสด (Cash Account) หมายถึง บัญชีลูกค้าต้องชำระเงินสดให้กับสมาชิกตามกำหนดเมื่อมีการยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์ได้ตามคำสั่ง

2. บัญชีเงินเชื่อหรือเงินกู้ (Margin Account) บัญชีลูกค้าสามารถใช้เงินเชื่อในการซื้อหุ้น นั่นคือ จ่ายเงินค่าหุ้นส่วนหนึ่ง ค่าหุ้นส่วนที่เหลือบริษัทสมาชิกจะเป็นผู้ทดลองจ่าย โดยกำหนดให้ลูกค้าวางหลักทรัพย์เป็นประกันสำหรับเงินที่บริษัทได้ทดลองจ่ายไปก่อนนั้นลูกค้าจะต้องจ่ายดอกเบี้ย การซื้อขายหุ้นโดยบัญชีเงินกู้มักเรียกว่า ซื้อขายโดย “ระบบมาร์จิ้น” ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงสูงมาก สาเหตุที่ต้องการวางหลักประกันความเสียหายที่อาจเกิดความผันผวนของมูลค่าหุ้นที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะตลาดอยู่ตลอดเวลา เช่น ราคาหุ้นตกต่ำ

และระบบมาร์จิ้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของการดำรงหลักประกันซึ่ง ได้แก่

- ประเภทที่กำหนดเวลา (Settlement Margin)

มีกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ไว้แน่นอน ซึ่งปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ภายใน 30 วัน หากไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด บริษัทสมาชิกสามารถนำหุ้นที่ลูกค้าสั่งซื้อนั้นออกขายในวันทำการถัดไป เพื่อหักลบกลบหนี้ได้

- ประเภทที่ไม่มีกำหนดเวลา (Maintenance Margin)

ไม่ได้กำหนดระยะเวลาชำระหนี้คืนไว้แน่นอน แต่มีเงื่อนไขให้ลูกค้าต้องรักษาระดับอัตราหลักประกันขั้นต่ำไว้ตามที่กำหนดซึ่งในที่นี้คือ ร้อยละ 50 ในกรณีที่ราคาหุ้นซื้อเอาไว้ลดลงจนทำให้ว่างเพิ่ม (Margin Call) เพื่อรักษาระดับอัตรามาร์จิ้นไว้ไม่ให้ต่ำกว่า ร้อยละ 50 และถ้าหากมูลค่าหลักทรัพย์ที่เป็นหลักประกันลดลงออกไปเพื่อนำเงินออกมาชำระ การขายลักษณะดังกล่าวเรียกว่า การบังคับขาย (Force Sell) ซึ่งจะต้องผ่านขั้นตอนการแจ้งให้ผู้ซื้อวางหลักประกันเพิ่มก่อนเสมอ

และนอกเหนือจากการให้บริการโดยการเป็นนายหน้าซื้อขายหุ้นแทนลูกค้าตลอดจนการดำเนินเป็นตัวแทนการชำระเงิน และส่งมอบใบหุ้นแล้ว ยังมีบริการอื่น เช่น รับฝากใบหุ้น ติดตามสิทธิประโยชน์ของผู้ลงทุนในเรื่องปันผล หุ้นเพิ่มทุน การจองหุ้นใหม่ รวมทั้งการให้บริการด้านให้ข้อมูลข่าวสารการวิเคราะห์หลักทรัพย์และบริการด้านประกันการจำหลักทรัพย์ คือ ให้คำปรึกษาในการนำบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยให้บริการจัดจำหน่าย และรับประกันการจำหน่ายหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ

หลังจากปฏิบัติตามเงื่อนไขการเปิดบัญชีโบรกเกอร์เรียบร้อยแล้วเราก็จะเป็นลูกค้าสมบูรณ์จะมีเลขที่บัญชีลูกค้าสำหรับการสั่งซื้อขายหุ้น และเมื่อต้องการซื้อขายหุ้นของบริษัทก็เขียนใบคำสั่งซื้อขายหุ้นของบริษัทนั้น แล้วส่งให้เจ้าหน้าที่ของโบรกเกอร์ดำเนินการได้ทันที

หน่วยการซื้อขาย หรือ Board Lot คือ จำนวนหุ้นนั้นค่าที่จะซื้อขายในแต่ละครั้ง เพื่อสะดวกและเป็นมาตรฐาน ตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้ 1 หน่วยการซื้อขายเท่ากับ 100 หุ้น

ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ (ASSET)

ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม 2534 เป็นต้นมา ตลาดหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนระบบการซื้อขายเป็น AOM (Automatic Order Matching) นั่นคือ ในการตกลงซื้อขาย คำสั่งที่ซื้อขายที่มีราคาตรงกันจะ ถูกจับคู่การซื้อขายตามปริมาณของคำสั่ง เว้นแต่จะกำหนดเงื่อนไขไว้ ซึ่งเราจะเรียกชื่อระบบนี้ว่า ระบบ “ASSET”(Automated System for Securities Exchange of Thailand) ซึ่งเป็นระบบอัตโนมัติ โดยใช้คอมพิวเตอร์

ขั้นตอนในการซื้อขายหลักทรัพย์สามารถแสดงให้เห็นโดยใช้แผนภาพดังนี้

ในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์ได้นำระบบไร้ใบหุ้น (Scripless System) มาใช้เพื่อลดการหมุนเวียนของใบหุ้นประหยัดเวลาและลดภาวะค่าใช้จ่ายลง โดยเปิดบัญชีให้บริษัทสมาชิกฝากหุ้นบริษัทต่างๆ กับบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ให้ทำการตัดยอดจำนวนหุ้นในบัญชีระหว่างบัญชีรายการของลูกค้าแต่ละคน โดยถือว่าฝากไว้กับสมาชิกอีกทอดหนึ่ง และให้หลักฐานการรับฝากใบหุ้นให้แก่ลูกค้า ดังนั้น หากเราส่งขายหุ้นที่เราไม่ได้ฝากไว้ในบัญชีเราก็จะต้องนำใบหุ้นไปส่งมอบหรือฝากเข้าบัญชีของเราภายใน 12.00 น. ของวันทำการถัดจากวันที่ส่งขายเพื่อทำการตัดยอดโอนในแก่ผู้ซื้อต่อไป

อนึ่งการตกลงซื้อขายหลักทรัพย์ ที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ ผู้ซื้อไปชำระซื้อให้กับผู้ขายถูกต้องตามค่าที่ซื้อ ขณะเดียวกันได้ส่งมอบใบหุ้น โอนลอยหรือโอนสิทธิความเป็นเจ้าของหุ้นให้กับผู้ซื้อถูกต้องตามจำนวนที่ขาย

รูปแบบการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ มีดังนี้

PER TRANSACTION : แต่ละรายการซื้อระหว่างคู่ค้าโดยตรง

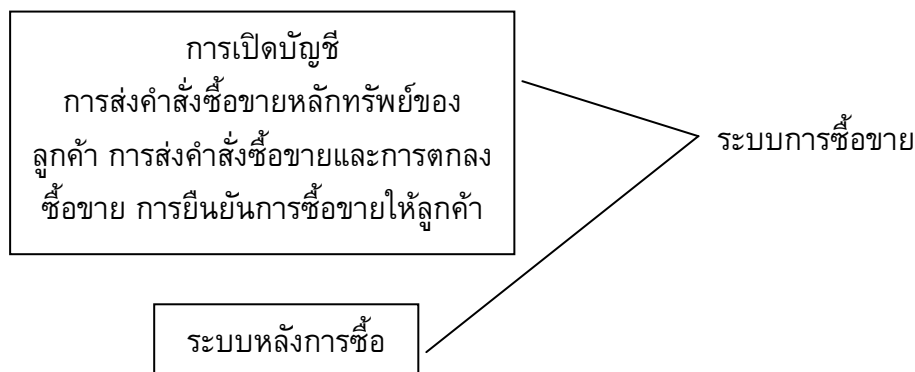
NETTING : แบบสุทธิระหว่างยอดซื้อและยอดขาย มีคนกลางเป็นตัวเชื่อม

PHYSICAL DELIVERY : การส่งใบหุ้น

BOOK ENTRY TRANSFER : การหักยอดบัญชีหุ้นที่ฝากไว้กับสถาบันรับฝากหุ้น (ใช้ในต่างประเทศ แต่เรียกว่า SCRIPLESS)

SCRIPLESS

จากที่กล่าวมาทั้งหมดอาจสรุปเป็นขั้นตอนง่ายๆ ได้ดังนี้

ประเภทของกระดานซื้อขายหลักทรัพย์

1. กระดานหลัก ใช้สำหรับการซื้อขายหุ้นที่มีจำนวนตรงตามหน่วยซื้อขายที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด คือ 100 หุ้น เป็น 1 หน่วยการซื้อขายและการเปลี่ยนแปลงราคาเสนอซื้อ หรือเสนอขายจะต้องเป็นไปตามช่วงราคาในตลาดหลักทรัพย์กำหนด

2. กระดานพิเศษ ใช้สำหรับการซื้อขายหุ้นที่ปริมาณน้อยกว่าหรือมากกว่าหน่วย เช่น 97 หุ้น 123 หุ้น เป็นต้น

3. กระดานรายใหญ่ เป็นการซื้อขายรายใหญ่ ที่ต้องมีมูลค่าการซื้อขายไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท หรือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การซื้อขายรายใหญ่นี้บริษัทสมาชิกจะต้องขออนุญาตและหลักทรัพย์ในความเห็นชอบแล้วจึงทำการซื้อขาย

4. กระดานต่างประเทศ เป็นการซื้อขายหุ้นที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายจะต้องชำระเงินสดและส่งมอบใบหุ้นตามทะเบียนผู้ถือหุ้น และเป็นบุคคลที่มีได้มีสัญชาติไทย จำนวนหุ้นที่ซื้อขายแต่ละครั้งต้องไม่ต่ำกว่า 1 หน่วย การซื้อขายบนกระดานหลัก

5. กระดานเงินสด เป็นการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องชำระเงินสดและส่งมอบใบหุ้นในวันรุ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์ยังไม่อนุญาตให้มีการซื้อขายบนกระดานเงินสด

สำหรับในส่วนการคิดค่าธรรมเนียม หรือค่านายหน้าในวิชานี้จะทำการศึกษาเฉพาะในกรณีโบรกเกอร์คิดจากลูกค้าทั่วไป คือ

- หุ้นสามัญ (Common Stock), หุ้นบริษัทสิทธิใบสำคัญแสดงสิทธิ (Warrant) คิด ร้อยละ 0.25 ขึ้นต่ำ 50 บาท อัตราค่านายหน้าการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านบัญชีอินเทอร์เน็ตร้อยละ 0.21

ประเภทคำสั่งซื้อ/ขาย

1. แบบไม่จำกัดราคา (MARKET ORDER)

MP (MARKET ORDER) คือ คำสั่งที่ต้องการซื้อหรือขายในราคาที่สามารถตกลงได้ในขณะนั้น จนครบจำนวน (ถ้าไม่กำหนดจะเสนอราคาไว้ในราคา MATCH ครั้งสุดท้าย - 1 SPREND กรณีขายหรือ + 1 SPREND กรณีซื้อ)

ATO (AT THE OPENING) คือ คำสั่งที่ต้องการซื้อขายหลักทรัพย์ในราคาเปิดเท่านั้น ถ้าตกลงไม่ได้คำสั่งจะถูกยกเลิกไป

ATC (AT THE CLOSE) คือ คำสั่งที่ต้องการซื้อหลักทรัพย์ปิดตลาดในราคาเปิดหรือราคาที่ใกล้เคียงกับราคาปิดมากที่สุด

NH (NOT HOLD) คือ คำสั่งที่ให้ดุลพินิจของ TRADER ตัดสินใจเองในระดับราคาและช่วงเวลาที่กำหนด

2. แบบจำกัดราคา (LIMIT ORDER)

LO (LIMIT ORDER) คือ คำสั่งที่กำหนดราคาและจำนวนแน่นอน

3. แบบจำกัดราคาโดยมีเงื่อนไข

AON (ALL OR NONE) คือ คำสั่งที่ต้องการซื้อหรือขายให้ได้ในราคาที่กำหนดไว้เต็มจำนวน ถ้าตกลงไม่ได้เต็มจำนวนก็จะไม่ซื้อหรือขายเลย คำสั่งจะเข้า QUEUE ไว้เพื่อรอการซื้อขายครั้งต่อไป คำสั่งจะคงอยู่ตลอดวัน

IOC (IMMEDIATE OR CANCEL) คือ คำสั่งที่ต้องการซื้อหรือขายในราคาที่กำหนดไว้ในขณะนั้นเท่านั้น ถ้าซื้อหรือขายได้จำนวนเท่าไรแล้วที่เหลือยกเลิก

FOK (FILL OR KILL) คือ คำสั่งที่รวม AON กับ IOC เข้าด้วยกัน คือ ต้องการซื้อหรือขายให้ได้ในราคาที่กำหนดไว้ทั้งจำนวน และในเวลานั้นเท่านั้น ถ้าซื้อหรือขายไม่ได้ทั้งจำนวนในทันที คำสั่งนั้นก็จะถูกยกเลิกไป

MF (MINIMUM FILL) คือคำสั่งที่ต้องการซื้อหรือขายในราคาที่กำหนดอย่างน้อยจำนวนหนึ่ง ถ้าซื้อหรือขายยังไม่ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ คำสั่งนี้จะเข้า QUEUE ไว้เพื่อรอการซื้อขายครั้งต่อไป

4. แบบ STOP ORDER

4.1 ไม่จำกัดราคา

SELL STOP ORDER คือ คำสั่งที่เมื่อราคาถึงกำหนดไว้ คำสั่งนี้จะถูกเปลี่ยนเป็นคำสั่ง MP ทันที (ขายจนครบกำหนด)

ระดับราคา	ช่วงราคา เริ่มใช้ตั้งแต่ 5 พ.ย 44 เป็นต้นไป

4.2 จำกัดราคา

SELL STOP LIMIT ORDER คือ คำสั่งที่เมื่อราคาถึงกำหนดไว้คำสั่งนี้จะถูกเปลี่ยนเป็นคำสั่งที่กำหนดราคาทันที และจำกัดที่ราคาดังนั้น ไม่ว่าจะขายได้ทั้งจำนวนหรือไม่

BUY STOP LIMIT ORDER เหมือน SELL STOP LIMIT ORDER

5. ORDER LIFE TIME : ระยะเวลาสิ้นสุดของคำสั่ง

DAY ORDER : ปกติคำสั่งซื้อขายจะเป็นคำสั่งที่กำหนดเวลาให้ใช้ได้ตลอดวันทำการนั้น เมื่อปิดตลาดคำสั่งก็จะถูกยกเลิกไป ยกเว้น มีเงื่อนไขเรื่องเวลา

ต่ำกว่า 2 บาท		0.01 บาท
ตั้งแต่ 2 บาท	แต่ต่ำกว่า 5 บาท	0.02 บาท
ตั้งแต่ 5 บาท	แต่ต่ำกว่า 10 บาท	0.05 บาท
ตั้งแต่ 10 บาท	แต่ต่ำกว่า 25 บาท	0.10 บาท
ตั้งแต่ 25 บาท	แต่ต่ำกว่า 50 บาท	0.25 บาท
ตั้งแต่ 50 บาท	แต่ต่ำกว่า 100 บาท	0.50 บาท
ตั้งแต่ 100 บาท	แต่ต่ำกว่า 200 บาท	1.00 บาท
ตั้งแต่ 200 บาท	แต่ต่ำกว่า 400 บาท	2.00 บาท
ตั้งแต่ 400 บาท	แต่ต่ำกว่า 800 บาท	4.00 บาท
ตั้งแต่ 800 บาทขึ้นไป		6.00 บาท

GTD (GOOD TIL DATE) คำสั่งที่กำหนดเวลาไว้ ถ้ายังไม่สามารถซื้อขายได้ในวันนี้ คำสั่งจะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการซื้อขายในวันถัดไป จนกว่าจะสามารถซื้อขายได้ หรือจนกว่าจะมีการยกเลิกไป (หรือกรณี ASSET กำหนดการเก็บคำสั่งไว้ไม่เกิน 90 วัน)

ช่วงราคา⁴

หมายถึง การเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์สำหรับการเสนอซื้อเสนอขายบนกระดานหลัก และกระดานหน่วยย่อย ซึ่งช่วงราคาขึ้นอยู่กับระดับราคาของแต่ละหลักทรัพย์ดังนี้

ช่วงเวลาการซื้อขาย

- 9.30 น.- T1 : Pre-opening I

T1 เป็นเวลาที่ได้รับการสุ่มเลือกเวลา เพื่อเลือกหาเวลาเปิดในช่วง 9.55 - 10.00น.และเป็นช่วงเวลาที่ให้สมาชิกส่งคำสั่งซื้อขายเข้ามา เพื่อให้ระบบ การซื้อขายนำคำสั่งซื้อขายทั้งหมด มาเรียงลำดับและคำนวณหาราคาเปิด สำหรับการซื้อขายในช่วงเช้าของแต่ละหลักทรัพย์

- T1 - 12.30 น. : Trading Session I : ช่วงเวลาซื้อขายหลักทรัพย์ในช่วงเช้า

- 12.30 น.-14.00 น. : Intermission : ช่วงเวลาพักการซื้อขายระหว่างวัน

- 14.00 น.- T2 : Pre-opening II

T2 เป็นเวลาเปิดที่ได้รับจากการสุ่มเลือกเวลา เพื่อเลือกหาเวลาเปิดในช่วง 14.25-14.30 น. และเป็นช่วงเวลาที่ให้สมาชิกส่งคำสั่งซื้อขายเข้ามา เพื่อให้ระบบการซื้อขาย นำคำสั่งซื้อขายทั้งหมดมาเรียงลำดับและ คำนวณหาราคาเปิดสำหรับการซื้อขายในช่วงบ่ายของแต่ละหลักทรัพย์

- T2 - 16.30 น. : Afternoon Trading Session : ช่วงเวลาซื้อขายหลักทรัพย์ในช่วงบ่าย

- 16.30 น.- T3 : Call Market

เป็นช่วงเวลาที่ให้สมาชิกส่งคำสั่งซื้อขายเข้ามาที่ระบบการซื้อขาย เพื่อให้ระบบการ ซื้อขาย นำคำสั่งซื้อขายทั้งหมดมาเรียงลำดับ และคำนวณหาราคาปิดของแต่ละหลักทรัพย์โดยยังไม่มี การจับคู่ซื้อขาย จนกระทั่งระบบได้มีการ สุ่มเลือกเวลา เพื่อเลือกหาเวลาปิด (T3) ในช่วง 16.35-16.40 น.

- T3 - 17.00 น. : Off-hour Trading และ Market Runoff Period

ตลาดหลักทรัพย์ปิดรับคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ทั่วไป แต่อนุญาตให้สมาชิกสามารถ ดำเนินการ :

1. บันทึกรายการซื้อขายภายใต้หลักเกณฑ์การซื้อขายหลักทรัพย์นอกเวลาทำการ (Off-hour Trading) โดยซื้อขายด้วยวิธี Put-through เท่านั้น

2. ยกเลิกการซื้อขายหลักทรัพย์สำหรับการซื้อขายแบบ Put-through ทั้งนี้การยกเลิกดังกล่าวต้องเป็นที่ยินยอมของทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย

⁴ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. <http://www.set.or.th>

3. แก้ไขเปลี่ยนแปลงประเภทบัญชีลูกค้า (P/C Flag) โดยสามารถแก้ไขได้ทั้งการ ซื้อขาย แบบ Automatic Order Matching และ Put-through

- 17.00 น. : Market Close : ตลาดหลักทรัพย์ปิดทำการซื้อขาย

การขึ้นเครื่องหมาย

ตลาดหลักทรัพย์ได้มีการขึ้นเครื่องหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การซื้อขายเพื่อแจ้งให้ ประชาชนทราบ ซึ่งเครื่องหมายดังกล่าว ได้แก่

H : Trading Halt

ชั่วคราวโดยแต่ละครั้ง มีระยะเวลาไม่เกินกว่าหนึ่งรอบการซื้อขายซึ่งตลาดหลักทรัพย์มี หลักเกณฑ์ในการขึ้นเครื่องหมาย H ดังนี้

1. มีข้อมูลหรือข่าวสารที่สำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหลักทรัพย์ หรือต่อการตัดสินใจในการลงทุนหรือต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาของหลักทรัพย์ซึ่งตลาด หลักทรัพย์ยังไม่ได้รับรายงานจากบริษัท และอยู่ในระหว่างการสอบถามข้อเท็จจริง และรอคำชี้แจง จากบริษัท และตลาดหลักทรัพย์เห็นว่าบริษัทสามารถชี้แจงได้ในทันที

2. ภาวะการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทใดบริษัทหนึ่งน่าสงสัยว่าจะมีผู้ลงทุนบางกลุ่ม ทราบข้อมูลหรือข่าวสารที่สำคัญ และอยู่ในระหว่างการสอบถามข้อเท็จจริงจากบริษัท และ ตลาดหลักทรัพย์เห็นว่าบริษัทสามารถชี้แจงได้ในทันที

3. บริษัทร้องขอให้ตลาดหลักทรัพย์สั่งห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์ของตนเป็นการชั่วคราว เนื่องจากบริษัทอยู่ในระหว่างรอการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารที่สำคัญ และตลาด หลักทรัพย์เห็นว่า บริษัทสามารถชี้แจงได้ในทันทีหรือมีเหตุอันใดที่อาจมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการซื้อขาย หลักทรัพย์นั้น

SP : Trading Suspension

เป็นเครื่องหมายแสดงการห้ามซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนเป็นการชั่วคราว โดยแต่ละ ครั้ง มีระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งรอบการซื้อขายซึ่งตลาดหลักทรัพย์มีหลักเกณฑ์ในการขึ้น เครื่องหมาย SP ดังนี้

1.เมื่อเกิดกรณีเช่นเดียวกับข้อ 1 ถึง 3 ของการขึ้นเครื่องหมาย H และตลาดหลักทรัพย์ เห็น ว่าบริษัทไม่สามารถชี้แจงหรือเปิดเผยข้อมูลได้ในทันที

2.บริษัทฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศคำสั่งมติคณะกรรมการชั่งตวงวัดลดจหนั่งสื่อเวียนที่ตลาด หลักทรัพย์กำหนดให้บริษัทปฏิบัติตาม

3.บริษัทไม่นำส่งงบการเงินให้ตลาดหลักทรัพย์ภายใน 5 วันนับแต่วันที่ตลาดหลักทรัพย์ ขึ้นเครื่องหมาย NP ไว้บนกระดานของหลักทรัพย์

4.บริษัทนำส่งงบการเงินล่าช้าติดต่อกัน 3 ครั้ง

5. หลักทรัพย์อยู่ระหว่างการพิจารณาเพิกถอนหรืออยู่ระหว่างการปรับปรุงสถานภาพ เพื่อให้พ้นข่ายการถูกเพิกถอน

6. หลักทรัพย์จะครบกำหนดเวลาในการไถ่ถอนหรือการแปลงสภาพหรือการใช้สิทธิหรือการขายคืนมีเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์

NP : Notice Pending

บริษัทจดทะเบียนมีข้อมูลที่ต้องรายงานและตลาดหลักทรัพย์อยู่ระหว่างรอข้อมูลจากบริษัท

NR : Notice Received

ตลาดหลักทรัพย์ได้รับการชี้แจงข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนที่ได้มีการ Pending (NP) ไว้แล้วและจะขึ้นเครื่องหมาย NR เป็นเวลา 1 วัน

NC : Non-Compliance

หลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน

CM : Call Market

บริษัทจดทะเบียนที่มีการกระจายการถือหุ้นไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วย การดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้หุ้นสามัญของบริษัทดังกล่าวทำการซื้อขายด้วยวิธีการ Call Market

ST : Stabilization

หุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่มีการซื้อหุ้นเพื่อส่งมอบหุ้นที่จัดสรรเกิน

ภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง (Taxation)

เมื่อนักลงทุนเข้ามาซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ นักลงทุนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ถูกต้อง ในส่วนนี้จึงสรุปการเสียภาษีอากรที่เกี่ยวข้องไว้เพื่อเป็นข้อมูลดังปรากฏต่อไปนี้

1. ภาษีอากรของนักลงทุนไทยและนักลงทุนต่างชาติที่ประกอบกิจการในประเทศไทย

ประเภทเงินได้	อัตราภาษี
เงินได้จากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์	
กำไรจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain)	
- บุคคลธรรมดา - นิติบุคคล	- ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษี - ไม่มีภาษีหัก ณ ที่จ่าย แต่ต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด
เงินปันผล :	
บุคคลธรรมดา	- 10% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ถ้าได้รับเงินปันผลจากบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทจำกัด หรือ

	- 10% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ถ้าผู้มีเงินได้ได้รับเงินได้จากกองทุนรวมและไม่นำเงินดังกล่าวไปรวมคำนวณภาษีปลายปี หรือ - ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษี ถ้าได้รับเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริม BOI
นิติบุคคล	- 10% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ถ้าผู้มีเงินได้ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน หรือ - ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษี ถ้าผู้มีเงินได้เป็นบริษัทจดทะเบียนและได้รับเงินปันผลจากบริษัทไทยหรือกองทุนรวม หรือ - ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษี ถ้าผู้มีเงินได้ถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลอย่างน้อย 25 % ของหุ้นทั้งหมดและบริษัทดังกล่าวมิได้ถือหุ้นในบริษัทผู้มีเงินได้
ดอกเบี้ย :	
บุคคลธรรมดา	- 15% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย
นิติบุคคล	- 1% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย หรือ - ไม่มีภาษีหัก ณ ที่จ่าย ถ้าเป็นกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ได้รับดอกเบี้ยจากธนาคารพาณิชย์

2. ภาษีอากรของนักลงทุนต่างประเทศที่มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทย

ประเภทเงินได้	อัตราภาษี
เงินได้จากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์	
กำไรจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain)	
บุคคลธรรมดา	- ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษี
นิติบุคคล	- 15 % ภาษีหัก ณ ที่จ่าย
เงินปันผล :	
บุคคลธรรมดา	- 10% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย
นิติบุคคล	- 10 % ภาษีหัก ณ ที่จ่าย
ดอกเบี้ย :	

บุคคลธรรมดา	- 15% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย
นิติบุคคล	- 15 % ภาษีหัก ณ ที่จ่าย

3. อนุสัญญาภาษีซ้อน

กรมสรรพากร ได้ตระหนักถึงภาวะภาษีอากรที่ผู้ลงทุนต่างประเทศ มีหน้าที่ต้องเสียภาษี ซึ่งบางกรณีผู้เสียภาษีอาจมีหน้าที่ต้องเสียภาษีในประเทศของตนด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาและจัดการเสียภาษีซ้ำซ้อน กรมสรรพากรได้ดำเนินการเจรจา จัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนในนามประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้จัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อน กับประเทศต่างๆเป็นจำนวน 51 ประเทศ

4. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้ลงทุนจะถูกเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากบริษัทหลักทรัพย์ที่ให้บริการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ในอัตราร้อยละ 7 ของค่าธรรมเนียมหรือค่านายหน้าในการซื้อขายหลักทรัพย์ที่บริษัทหลักทรัพย์นั้นเรียกเก็บ

5. มาตรการลดภาษี

ในการโอนใบหุ้น, ใบหุ้นกู้ และพันธบัตรที่มีตราสารการโอน ผู้โอนจะต้องติดอากรแสตมป์ในอัตรา 1 บาทสำหรับทุกจำนวน 1,000 บาท หรือเศษของ 1,000 บาท โดยคิดตามราคาหุ้นที่ชำระแล้วหรือตามราคาในตราสารโอน (แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า) ยกเว้นถ้าเป็นการโอนหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นนายทะเบียน หรือเป็นการโอนพันธบัตรรัฐบาล และหน่วยลงทุนจะไม่ต้องติดอากรแสตมป์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน (Factors To Consider In Stock Investment)

ปัจจัยต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนซึ่งก็มีความสำคัญต่อทิศทางตลาดหลักทรัพย์ หรือมีผลต่อราคาหุ้น

1. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจ** ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในหลักทรัพย์ ปัญหาทางเศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นๆ ได้อีกมากมาย และก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตวิทยาต่อผู้ลงทุนได้มากที่สุด ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่ผู้ลงทุนควรคำนึงถึงได้แก่

สภาพคล่องทางการเงิน เมื่อใดก็ตามที่เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน หมายความว่า ธุรกิจหรือกิจการทั้งหลายขาดเงินหมุนเวียนที่จะใช้ในการดำเนินงาน ย่อมก่อให้เกิดปัญหา อื่น ๆ ตามมา

อัตราดอกเบี้ย เมื่อเกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน อัตราดอกเบี้ยจะขยับตัวสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตของกิจการ หรืออุตสาหกรรมต่างๆ สูงขึ้นตามไปด้วย ในทางตรงกันข้าม หากสภาพคล่องทางการเงินมีมาก อัตราดอกเบี้ยจะลดต่ำลง ผู้คนในสังคมจะมีกำลังซื้อมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมขยายตัว ธุรกิจต่างๆ รวมถึงการลงทุน ในหลักทรัพย์ก็จะได้รับผลดีตามไปด้วย

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศหรือค่าเงิน ปัญหาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างประเทศ จะเกิดขึ้นเฉพาะอุตสาหกรรม ที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ หากค่าของเงินบาทอ่อนตัวลง ย่อมทำให้ ค่าใช้จ่าย ในการสั่งซื้อสินค้าเข้ามาผลิตหรือจำหน่ายสูงขึ้นตามไปด้วย แต่สำหรับกิจการที่ส่งออกสินค้า หรือบริการ อาจได้รับผลดี อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยซึ่ง อุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ และมี ภาระหนี้สินต่างประเทศค่อนข้างมาก ค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลง จะส่งผลในทางลบแก่ธุรกิจ

การผลิต ซึ่งภาพโดยกว้างอาจหมายถึงไปถึงตลาดการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันคือ ตลาดต่างประเทศ หากอุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการของเรา สามารถผลิตและจำหน่าย สินค้า ที่ตรงตามความต้องการ ของประเทศคู่ค้าได้ ทั้งยังมีราคาและคุณภาพเหมาะสมหรือดีกว่า สินค้า จากประเทศคู่แข่ง มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ ได้รับการสนับสนุนที่เข้มแข็งจากภาครัฐ ปัจจัย เหล่านี้ ก็จะส่งผลให้สามารถจำหน่ายสินค้าหรือบริการได้ดีขึ้น นำเงินตราจากต่างประเทศเข้ามา เสริมสร้างสภาพคล่องได้มากขึ้น และกำลังซื้อของประชาชนที่มีมากขึ้น จะกระจายผลดีไปยัง กิจการอื่นๆ ภายในประเทศได้

ภาวะเศรษฐกิจต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า หากอยู่ใน สภาพดี ความต้องการ สินค้าย่อมมีมากขึ้น ส่งผลดีต่อยอดขายและเม็ดเงินที่กลับเข้ามาในประเทศไทยในทางตรงข้าม หากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าประสบปัญหา จะทำให้ยอดขายจำหน่าย สินค้า และบริการของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศลดน้อยลง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

2. ปัจจัยทางการเมือง เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นได้อย่างรวดเร็วและรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัย การเมืองในประเทศ เนื่องจากรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างๆ ที่มี ผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็น การกำหนดอัตราภาษี การส่งเสริมการลงทุน การหา ตลาดต่างประเทศ เป็นต้น

3. ปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยจากธรรมชาติอันได้แก่ ฝนแล้ง น้ำท่วม แผ่นดินไหว หรือภัยพิบัติ ต่าง ๆ รวมทั้งความไม่สงบ ภายในประเทศหรือบริเวณชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอาจส่งผล กระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ

4. ปัจจัยเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์หรือตัวหลักทรัพย์ เช่น การเกิดข่าวลือการเก็งกำไรที่มาก เกินไปจนปัจจัยพื้นฐานรองรับไม่ไหว กฎระเบียบที่เข้มงวดหรือหย่อนยานจนเกินไป อัตรามาร์จิ้น (Margin) และดอกเบี้ยที่ไม่เอื้อต่อนักลงทุน เหล่านี้คือปัจจัยทางลบของตลาด ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับตัวหลักทรัพย์ เช่น ผลกำไร ฐานะการเงินของบริษัทจดทะเบียน การประกาศเพิ่มทุน การ ประกาศจ่ายเงินปันผล หรือแม้แต่ว่า เกี่ยวกับผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียน ก็อาจส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ได้ทั้งสิ้น

การวิเคราะห์การลงทุนในหลักทรัพย์โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าว มาข้างต้น เรียกว่า "การวิเคราะห์โดยใช้ปัจจัย พื้นฐาน" (Fundamental Analysis) อย่างไรก็ตาม ผู้ลงทุนอาจเคยได้ยินคำว่า "การวิเคราะห์ทางเทคนิค" (Technical Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หุ้นโดยอาศัยข้อมูลตัวเลข การเคลื่อนไหวของราคาหุ้น และมูลค่าการ ซื้อขายหุ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ มาคาดคะเนแนวโน้มของหุ้น ในอนาคต การวิเคราะห์ในลักษณะนี้ มีรายละเอียดและ วิธีการที่ซับซ้อน ดังนั้นจึงต้องศึกษาเพิ่มเติม จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ความพร้อมของการลงทุนในหุ้นนั้น นอกเหนือ ไปจากการรู้จักตลาดหลักทรัพย์, กระบวนการซื้อขาย รวมทั้งการ ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกหรือลูกค้าของบริษัทสมาชิกหรือ โบรกเกอร์แล้ว สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือการทราบและเข้าใจถึงข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์

เมื่อมีการรายงานหรือพูดถึงตลาดหลักทรัพย์ ข้อมูลพื้นฐานที่จะต้องเข้าใจและใช้ในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญเบื้องต้น 2 ประการ ด้วยกันคือ

1.การพิจารณาภาพรวมของตลาด

การรับทราบข้อมูลและพิจารณาภาพโดยรวมของตลาดหลักทรัพย์ เป็นสิ่งแรกที่คุณ ได้พบเห็นหรือ ได้ยินอยู่เป็นประจำซึ่งมีหัวข้อที่สำคัญดังนี้

ดัชนีราคาหุ้น

มีการคิดค้นกันมาหลายรูปแบบ แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดได้แก่ " ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย " หรือ SET Index ซึ่งเป็นดัชนีราคาหุ้นที่คำนวณถ่วงเฉลี่ยราคาหุ้นสามัญ แบบถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนหุ้นจดทะเบียน หมายความว่าหุ้นใหญ่ หรือหุ้นที่มีทุนจดทะเบียนสูง หากมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงจะมีผลต่อการเคลื่อนไหวของ SET Index มากกว่าการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงของหุ้นเล็ก หรือหุ้นที่มีทุนจดทะเบียนต่ำหรือน้อยกว่า นอกจาก SET Index แล้ว ยังมีดัชนีราคาหุ้นอื่นๆ ที่มีการคิดค้นกัน เพื่อใช้พิจารณาแนวโน้ม ของตลาดหลักทรัพย์อีก เช่น ดัชนี SET50 Index และดัชนีราคาหุ้นรายกลุ่มอุตสาหกรรม (Sectoral Indices) เพื่อใช้พิจารณาการเคลื่อนไหวของหุ้นในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมว่า เคลื่อนไหวขึ้นลงเป็นอย่างไรในช่วงนั้น ๆ

ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์

นอกจากดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แล้ว ตัวเลขที่ผู้ลงทุนมัก ได้ยินควบคู่กันไป คือ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งแสดงให้เห็นนักลงทุนได้ทราบว่า ตลาดหลักทรัพย์มีการซื้อขายหนาแน่นหรือคึกคักเพียงใด ถ้าภาวะตลาดดี ผู้ลงทุนก็จะเข้ามาซื้อขายกันอย่างคึกคัก ในทางตรงกันข้ามหากภาวะตลาดซบเซา ผู้ลงทุนก็จะเข้ามาซื้อขายกันน้อยลง ดังนั้นปริมาณการซื้อขายจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

จำนวนหุ้นที่มีราคาปิดสูงขึ้น ลดลงหรือเท่าเดิม

หากวันใดที่หุ้นส่วนใหญ่มีราคาปิดสูงขึ้น จะเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพของสภาวะตลาดหลักทรัพย์ที่ดี ในทางตรงข้าม หากวันใดที่ราคาหุ้นส่วนใหญ่ติดลบ สภาพตลาดอาจไม่ดีนัก หรือถ้าหุ้นส่วนใหญ่มีราคาปิดค่อนข้างคงที่ แสดงว่าตลาดหลักทรัพย์น่าจะมีการเคลื่อนไหวอยู่ในช่วงแคบๆ ซึ่งผู้ลงทุนอาจจะพิจารณาทิศทางที่ปริมาณหุ้นเปลี่ยนแปลงไปในการวิเคราะห์ตลาดด้วยตนเองได้ อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้อาจเป็นการมองภาพในระยะสั้นๆ ยังต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ มาประกอบด้วย

2. การพิจารณาคุณภาพหุ้นรายตัว

นอกเหนือจากการพิจารณาภาพรวมของตลาดหลักทรัพย์ตามที่กล่าวมา ผู้ลงทุนควรจะทราบด้วยว่าหุ้นที่ดีและน่าลงทุนนั้น สามารถดูได้จากอะไรได้บ้าง ซึ่งขออธิบายหลักการเบื้องต้นในการพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ดังนี้

ราคา (Price)

โดยปกติผู้ลงทุนมักเห็นราคาของหุ้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากมีการเคลื่อนไหวขึ้นลง จากแรงซื้อ แรงขาย อยู่ตลอดเวลา และเมื่อตลาดหลักทรัพย์ปิดทำการ ผู้ลงทุนมักดูราคาปิดของหุ้นที่ตนเองสนใจว่าเพิ่มขึ้น ลดลง หรือ เปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด และราคาก็หมายถึงจำนวนเงินที่ผู้ลงทุนพิจารณาว่าเหมาะสมต่อการซื้อขาย หรือถือหุ้นนั้นๆ ไว้หรือไม่อย่างไร แต่ในการวิเคราะห์คุณภาพของหุ้นต่างๆ นั้น ราคาหุ้นจะต้องนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการดำเนินงานอันได้แก่ กำไรต่อหุ้น การจ่ายปันผลหรือข้อมูลอื่นๆ อีกหลายประการ ดังนั้นราคาจึงเป็นเพียง ตัวกำหนดเพื่อประกอบการตัดสินใจเบื้องต้นเท่านั้น

ราคาปิดต่อกำไรหุ้น (P/E Ratio)

เป็นเกณฑ์ที่คิดจากอัตราส่วน (Ratio) ราคาปิด (Close Price: P) เทียบกับกำไรต่อหุ้น (Earnings per share: E) ซึ่งสามารถแสดงคุณภาพในระดับพื้นฐานของหุ้นตัวนั้น ๆ ได้ ค่า P/E Ratio คำนวณได้ จากการเอาราคาปิดของหุ้น ณ วันทำการหนึ่ง ๆ หารด้วยมูลค่ากำไรต่อหุ้นของหุ้นนั้น ๆ ดังมีสูตรดังนี้

P/E =	ราคาปิดหรือราคาตลาดของหุ้น(P)
	กำไรสุทธิต่อหุ้นประจำปี 12 เดือนของหุ้น (E)

ตัวเลขที่ได้เป็นการบอกว่า หุ้นหรือหลักทรัพย์ตัวนั้นจะใช้เวลากี่ปีในการที่ผลตอบแทนหรือกำไรสุทธิจะรวมกัน เท่ากับราคาของมัน ณ เวลาที่ทำการคำนวณ เช่น หุ้น ABC มีราคาปิด (Price: P) เท่ากับ 100 บาทและมีกำไรต่อหุ้น (Earnings per share: E) เท่ากับ 20 บาท ดังนั้นค่า P/E Ratio จึงเท่ากับ 100/ 20 หรือ 5 เท่านั้นเอง (ซึ่งหมายความว่าหุ้นตัวนี้ ณ เวลาที่คำนวณนี้ จะใช้เวลาเพียง 5 ปี ในการที่กำไรต่อหุ้นจะรวมกัน เท่ากับราคาของมัน) หุ้นตัวใดมีค่า P/E Ratio ต่ำ ย่อมมี

อัตราเงินปันผลตอบแทน (Dividend Yield)

หมายถึง อัตราผลตอบแทนจากเงินปันผลโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งหากหุ้นตัวใดมี Dividend Yield สูง อาจได้รับความสนใจจากผู้ลงทุนมากกว่า เนื่องจากให้ผลตอบแทนในรูปของเงินปันผลมากกว่า ซึ่งสามารถเปรียบเทียบระหว่างหุ้นแต่ละตัวได้ว่าตัวใดน่าสนใจมากกว่ากัน อัตราเงินปันผลตอบแทนสามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้คือ

อัตราเงินปันผลตอบแทน	$= \frac{\text{มูลค่าปันผลต่อหุ้น(Dividend)} \times 100}{\text{กำไรสุทธิต่อหุ้น(Earning Per Share)}}$

เช่น หุ้น ABC มีกำไรสุทธิต่อหุ้นเท่ากับ 20 บาท ประกาศจ่าย เงินปันผลเท่ากับ 2 บาท ดังนั้น

อัตราเงินปันผลตอบแทน หุ้น ABC	$= \frac{2 \times 100}{20} = 10\%$

ปริมาณการซื้อขาย การที่ผู้ลงทุนจะซื้อหรือขายหุ้น ปริมาณการซื้อขายหุ้นหรือสภาพคล่อง นับว่ามีส่วนสำคัญ กล่าวคือ หากหุ้นมีสภาพคล่องสูงหรือมีปริมาณหุ้นเข้ามาหมุนเวียนซื้อขายมาก การเข้าซื้อหรือขายย่อมทำได้ง่าย หากมีสภาพคล่องต่ำ หรือมีปริมาณการซื้อขายน้อย การเข้าซื้อ ย่อมเป็นไปได้ยากเพราะขาดผู้เสนอขาย ในทางกลับกันหากผู้ลงทุนต้องการขายหุ้น แต่ไม่มีผู้เสนอ ซื้อ หรือมีเพียงเล็กน้อย ก็อาจทำให้การขายหลักทรัพย์นั้นเป็นไปได้ยาก ส่งผลเสียต่อผู้ลงทุนที่มีความเร่งรีบในการใช้เงิน ดังนั้นการพิจารณาปริมาณการซื้อขายหุ้นจึงมีความจำเป็นด้วยเช่นกัน

การพิจารณาหุ้นในเชิงธุรกิจการเงิน

หมายความว่า การวิเคราะห์ดูว่าหุ้นที่สนใจลงทุนนั้น มีศักยภาพในการเจริญเติบโต มีความมั่นคงเข้มแข็งในทางการเงินและการบริหาร และมีโอกาสที่จะตอบแทนผลกำไรที่คุ้มค่าแก่ผู้ที่เข้ามาซื้อหุ้นนั้น ๆ ใ้มน้อยเพียงใด การพิจารณาในเรื่องดังกล่าวนี้ อาจจะค่อนข้างละเอียดซับซ้อน ซึ่งเมื่อผู้ลงทุนได้ทำความเข้าใจในการลงทุนเบื้องต้นดีพอแล้วจึงค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไป

ผู้ลงทุนที่ประสบความสำเร็จ

1. ตั้งเป้าหมาย กำหนดระยะเวลา แนวทางการลงทุนและวาง เค้าโครงพอร์ตการลงทุนไว้ อย่างชัดเจน

2. เชื่อมั่นในตัวเอง ไม่ใช่เพราะอัตราแห่งตน แต่เพราะมีคุณสมบัติตามข้อ 1 อย่างครบถ้วน และยึดถือเป็นแนวทางในการลงทุนอย่างสม่ำเสมอ

3. มีความอดทนพอที่จะค้นพบด้วยตัวเองว่าแนวทางการลงทุนที่ตนวางไว้ ถูกหรือผิดอย่างไร

4. ขอมรับการถูกต้องและความผิดพลาดในการตัดสินใจของตนอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่โยนความผิดให้ใคร

5. กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจสิ่งใหม่ และพร้อมที่จะปรับทิศทางการลงทุนหลังจากได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว

6. มีเวลาให้กับการลงทุนของตนเพียงพอ เหมาะสมกับลักษณะและวิธีการลงทุนที่ตัวเองเลือกใช้

7. มี "แผนสอง" ไว้รองรับอยู่เสมอ หากสถานการณ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ จะมีแผนที่ชัดเจนว่าควรปรับเปลี่ยนพอร์ตการลงทุนของตนอย่างไร

8. รู้จักอารมณ์ความรู้สึก และขีดความกล้าได้กล้าเสียของตน โดยไม่ปล่อยให้มันเป็นนาย แต่ก็ไม่เก็บกอดมันไว้ รู้จักเรียนรู้และใช้มันให้เกิดประโยชน์ตามสถานการณ์

9. ละเอียครอบรอบในการบันทึก ติดตามข้อมูล เก็บรักษา เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ

10. คำนึงถึงการขาดทุน การสูญเสีย ความผิดพลาด อันอาจเกิดจากการตัดสินใจแต่ละครั้งพอ ๆ กับที่เห็นลู่ทางของผลตอบแทนและความสำเร็จ

สิ่งที่ผู้ลงทุนที่ดีพึงหลีกเลี่ยง ได้แก่

1. ไม่ตื่นตูมตามข่าวลือ แม้ว่าในบางครั้ง ข่าวลือจะมีมูลความจริงอยู่บ้างก็ตาม

2. ไม่โอ้อวด หรือเปิดเผยแผนการลงทุนของตนให้ผู้อื่นทราบ

3. ไม่ฝากการลงทุนของตนให้ใครดูแลตัดสินใจ หรือทำการแทน (ยกเว้นในกรณีที่ให้โบรกเกอร์หรือบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน ร่วมช่วยดูแลตามจำนวนเงินลงทุนและระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้)

4. ไม่นำเอาอคติหรือความพอใจหรือไม่พอใจส่วนตัวใด ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการลงทุนมาประกอบการตัดสินใจ เช่น เลือกถือหุ้นบางตัวไว้เพราะบริษัทนั้นสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนชอบ

5. ไม่ลงทุนแบบ "ทุ่มสุดตัว" หรือ "เทหมดหน้าตัก" ให้กับการลงทุนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือการตัดสินใจครั้งใดครั้งหนึ่ง

6. ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม และไม่หลงเชื่อสูตรสำเร็จไม่ว่าจะมาจากมืออาชีพ นักเศรษฐศาสตร์ หรือนักโหราศาสตร์ก็ตาม

7. ต้องไม่คิดว่าการลงทุนแบบใด หรือหุ้นตัวใดเป็น "ของแน่" โดยเฉพาะในระยะเวลาที่ยาวนานออกไป

8. ไม่นำผลการลงทุนของตนไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นในลักษณะพิสูจน์ความเก่งกล้า
9. ไม่ยึดติดกับรูปแบบหรือวิธีการลงทุนที่เคยทำให้ตนเองพลาดพลังหรือสูญเสีย
10. ไม่ลงทุนในสิ่งที่ตัวเองไม่เข้าใจถ้าไม่เข้าใจก็ต้องพร้อมที่จะยอมรับว่าไม่รู้ และกล้าซักถามจนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

สรุป นักลงทุน ต้องไม่ประมาท

หมายเหตุ : ข้อมูลเรื่องตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้จากฝ่ายประชาสัมพันธ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสถาบันฝึกอบรมสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ เรื่อง หลักสูตรการตลาดหลักทรัพย์ SL 211 ระบบการซื้อขายและระบบหลังจากการซื้อขายหลักทรัพย์ โดย อ. กัมปนาท โลหเจริญนิช บริษัทหลักทรัพย์ เอกธำรง จำกัด (มหาชน)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)⁵

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยทำหน้าที่หลักในการกำกับดูแลตลาดทุนไทย ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้กำหนดภารกิจหลักขององค์กรไว้กำกับและพัฒนาตลาดทุนของประเทศ ให้มีประสิทธิภาพ ยุติธรรม โปร่งใส และน่าเชื่อถือ” ภายใต้แผนกลยุทธ์ปี 2548–2550 ได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยมุ่งเน้น 4 ด้านหลัก คือ

- อำนวยความสะดวกแก่ผู้ระดมทุนให้มีความสะดวกเข้าถึงตลาดทุนได้สะดวก และมีรูปแบบที่หลากหลาย

- พัฒนาระบบและกลไกในตลาดทุนให้น่าเชื่อถือ
- พัฒนาโครงสร้างตลาดทุนให้สมบูรณ์
- พัฒนองค์กรให้มีความยุติธรรม โปร่งใส และทันสมัย

ความเป็นมา

แม้ว่าตลาดทุนมีบทบาทในระบบการเงินของประเทศโดยเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำแก่ภาคธุรกิจมานานแล้ว แต่ในอดีตการพัฒนาตลาดทุนได้มุ่งเน้นพัฒนาตลาดรอง ซึ่งเป็นตลาดซื้อขายหลักทรัพย์เป็นหลัก ขาดการพัฒนาตลาดแรกซึ่งเป็นตลาดสำหรับหลักทรัพย์ออกใหม่เสนอขายต่อประชาชน ทำให้ตราสารทางการเงินซึ่งเป็นเครื่องมือระดมทุนในตลาดแรกไม่ได้มีการพัฒนาเท่าที่ควร ประกอบกับการกำกับดูแลตลาดทุนในขณะนั้นอยู่ภายใต้หลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้การดำเนินงานซ้ำซ้อน

⁵ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. <http://www.sec.or.th/>

ดังนั้น เพื่อส่งเสริมตลาดทุนให้เติบโตและมีการพัฒนาไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ต่อการระดมทุนและการลงทุน ทั้งตลาดแรกและตลาดรอง รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม โดยให้ธุรกรรมในตลาดทุนมีกฎหมายแม่บทรองรับ เอื้ออำนวยต่อการออกตราสารทางการเงินประเภทใหม่ ๆ และมีบทบัญญัติที่ป้องกันการเอาเปรียบที่ชัดเจน จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ) โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2535 และมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.) ขึ้นเป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนโดยมีคณะกรรมการ ก.ล.ต. เป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินงาน ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2546 ได้มีการออกพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 เพื่อสร้างความชัดเจนทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและตัวกลางที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการ ก.ล.ต. เป็นผู้กำกับดูแลนโยบายและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อตลาดทุนโดยรวม โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2547 เป็นต้น

ก.ล.ต. ได้แบ่งโครงสร้างการกำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนออกเป็น 6 ด้าน หลักๆ ดังนี้

การออกหลักทรัพย์และการครอบงำกิจการ

การออกหลักทรัพย์และการเสนอขายหลักทรัพย์

ในการกำกับดูแลการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนในตลาดแรก พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ) ได้ให้อำนาจ ก.ล.ต. ในการพิจารณาอนุญาตบริษัทที่จะเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน นอกจากนี้ พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ ได้ให้อำนาจ ก.ล.ต. ในการกำหนดหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลก่อนและหลังการเสนอขายหลักทรัพย์ เพื่อให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน แต่มิได้ให้อำนาจแก่ ก.ล.ต. ในการกำกับดูแลบริษัทดังกล่าวในเรื่องการประกอบธุรกิจ หรือหน้าที่ความรับผิดชอบของบริษัทและกรรมการบริษัทที่มีต่อผู้ถือหลักทรัพย์ภายหลังการเสนอขายหลักทรัพย์ เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวได้กำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และกฎหมายหลักอื่น ๆ แล้วในการอนุญาตและกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนนั้น ก.ล.ต. ได้เน้นหลักการ disclosure มากกว่า merit กล่าวคือ จะเข้มงวดให้บริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ ฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานให้ผู้ลงทุนอย่างเต็มที่ แต่ ก.ล.ต. จะไม่เข้าไปตัดสินว่าบริษัทใดมีความสามารถในการประกอบธุรกิจ ฐานะการเงิน หรือผลการดำเนินงานเหมาะสมที่จะเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ลงทุนที่มีความต้องการในการลงทุนและสามารถรับความเสี่ยงได้แตกต่างกัน สามารถเลือกลงทุน

การเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ

การที่บุคคลใดจะซื้อหุ้นของบริษัทจนเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่และมีอำนาจควบคุมกิจการ เป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ จึงมีข้อกำหนดเพื่อคุ้มครองผู้ถือหุ้นรายย่อย ในเรื่องนี้ 2 ประการคือ

1. การให้เปิดเผยข้อมูล

เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้ทราบว่ามิบุคคลใดอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัท จนกลายเป็นผู้ถือหุ้นในสัดส่วนที่มีสาระสำคัญ หรือมิบุคคลใดอยู่ระหว่างการดำเนินการลดสัดส่วน การถือหุ้นในบริษัทอย่างเป็นทางการ โดยกำหนดให้ผู้ที่ได้มาหรือจำหน่ายหุ้นจนทำให้สัดส่วน ของหุ้นที่ถืออยู่แต่ละจุดที่ถูกร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ต้องรายงานการ ได้มาและจำหน่ายหลักทรัพย์เพื่อเปิดเผยต่อสาธารณชน

2. การทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์

พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ ได้กำหนดว่า หากบุคคลใดได้หุ้นมาจนทำให้สัดส่วนการถือหุ้นถึงจุด ที่สามารถเปลี่ยนแปลงอำนาจการควบคุมกิจการ (trigger point) บุคคลดังกล่าวต้องทำข้อเสนอซื้อ หุ้นทั้งหมด (100%) ของกิจการนั้น เพื่อเป็นทางออกที่เป็นธรรม (fair exit) ให้แก่ผู้ถือหุ้นที่ไม่ ประสงค์จะถือหุ้นของกิจการอีกต่อไป โดยราคาที่เสนอซื้อจะต้องสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของราคา หุ้น และผู้ถือหุ้นต้องได้รับข้อมูลและคำแนะนำอย่างเพียงพอในการตัดสินใจด้วย

ทั้งนี้ trigger point คือจุดที่ทำให้เป็นผู้ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 25, ร้อยละ 50 หรือร้อยละ 75 โดยมีเหตุผลว่า สัดส่วนการถือหุ้นสอดคล้องกับจำนวนเสียงที่ต้องได้เพื่อลงมติในที่ประชุมในเรื่อง ทั่วไปและเรื่องที่มีความสำคัญตามลำดับ ดังนั้น ผู้ที่ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 25 ก็จะสามารถคัดค้านการ ลงมติในที่ประชุมในเรื่องที่มีความสำคัญได้ สำหรับผู้ที่ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 50 ก็สามารถควบคุม กิจการ และผู้ที่ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 75 สามารถควบคุมกิจการได้อย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ได้หุ้นมาจนถึง trigger point อาจได้รับยกเว้นไม่ต้องทำข้อเสนอซื้อ หุ้นทั้งหมดของกิจการ หากเป็นการได้มาจากมรดก เป็นการใช้สิทธิซื้อหุ้นเพิ่มทุนตามสิทธิ มีเจตนา ลดสัดส่วนการถือหุ้นให้ต่ำกว่าจุดที่ต้องทำข้อเสนอซื้อ หรือได้รับการผ่อนผันการทำข้อเสนอซื้อ ซึ่ง จะได้รับการผ่อนผันก็ต่อเมื่อการได้มาดังกล่าวไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอำนาจในการควบคุม กิจการ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือฟื้นฟูกิจการ เป็นการได้หุ้นออกใหม่และที่ประชุมผู้ถือหุ้น มีมติยินยอมให้ไม่ต้องทำข้อเสนอซื้อ (whitewash)

ธุรกิจหลักทรัพย์

พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ ได้กำหนดประเภทของธุรกิจหลักทรัพย์ไว้ 7 ประเภท คือ

1. การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ (broker) คือ การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนเพื่อซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลอื่น

2. การค้าหลักทรัพย์ (dealer) คือ การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ในนามของตนเอง เป็นทางค้าปกติโดยกระทำนอกตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

3. การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน (investment advisor) คือ การให้คำแนะนำแก่ประชาชนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนเกี่ยวกับหลักทรัพย์นั้น หรือที่เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใด ๆ เป็นทางค้าปกติ ทั้งนี้ โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

4. การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (underwriter) คือ การรับหลักทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนจากบริษัทหรือเจ้าของหลักทรัพย์ไปเสนอขายต่อประชาชน โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีส่วนพอใจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ตาม

5. การจัดการกองทุนรวม (mutual fund management) คือ การออกหน่วยลงทุนของแต่ละโครงการจัดการกองทุนรวม และจำหน่ายแก่ประชาชน เพื่อนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปจัดการลงทุนในหลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่น หรือไปหาดอกผลโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

6. การจัดการกองทุนส่วนบุคคล (private fund management) คือ การจัดการเงินทุนของบุคคลหรือคณะบุคคล (เช่น ลูกค้ำที่เป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น) ที่ได้มอบหมายให้จัดการลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากหลักทรัพย์ ไม่ว่าจะมีการลงทุนในทรัพย์สินอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำเป็นทางค้าปกติโดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

7. กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ด. ซึ่งที่ผ่านมาได้กำหนดประเภทธุรกิจหลักทรัพย์เพิ่มเติมอีก 4 ประเภท ได้แก่

7.1 การให้สินเชื่อเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ (securities financing) คือ การประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กู้ยืมเงินเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ และรวมถึงการรับรอง รับอาวัล (การค้ำประกันหนี้ของคู่สัญญาในตัวแลกเปลี่ยน) สอดเข้าแก่น้ำ สลัดหลังตัวเงินที่บริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้จ่าย / รับซื้อหรือซื้อลดตัวเงินที่บริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้ขาย / จัดการแหล่งเงินทุนหรือค้ำประกันเงินกู้ให้บริษัทหลักทรัพย์

7.2 การประกอบกิจการการยืมและให้ยืมหลักทรัพย์ (securities borrowing and lending) คือ การให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในการจัดให้เกิดการยืมหรือการให้ยืมหลักทรัพย์เป็นทางค้าปกติ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกระทำในฐานะคู่สัญญากับผู้ยืมหรือผู้ให้ยืม หรือในฐานะตัวแทนของผู้ยืมหรือผู้ให้ยืม

7.3 การเป็นนายหน้าระหว่างผู้ค้าหลักทรัพย์ (inter-dealer broker) คือ การให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนเพื่อให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์อันเป็นตราสารแห่งหนึ่งระหว่างผู้ค้าหลักทรัพย์เป็นทางค้าปกติ โดยรวบรวมข้อมูลการเสนอขายซื้อเสนอขายหลักทรัพย์ดังกล่าวเพื่อเผยแพร่ต่อผู้ค้าหลักทรัพย์ และจัดให้มีระบบที่ทำการจับคู่คำสั่งซื้อขายของผู้ค้าหลักทรัพย์ หรือระบบที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ค้าหลักทรัพย์สามารถตกลงซื้อขายหลักทรัพย์ระหว่างกันได้ ทั้งนี้ โดยได้รับค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนอื่น

7.4 การจัดการเงินร่วมลงทุน (venture capital fund) คือ การรวบรวมเงินจากผู้ลงทุนประเภทสถาบันอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อไปจัดตั้งนิติบุคคลร่วมลงทุน และขอขึ้นทะเบียนนิติบุคคลร่วมลงทุนดังกล่าวไว้กับสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และบริหารเงินของนิติบุคคลร่วมลงทุนนั้น โดยอาจส่งบุคลากรเข้าบริหารในกิจการที่นิติบุคคลร่วมลงทุนนำเงินไปลงทุน ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตนั้น ก.ล.ต. จะพิจารณาจากความพร้อมและความเหมาะสม (fit and proper) ของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นสำคัญ และเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์เหล่านี้มีฐานะการเงินที่มั่นคง มีการจัดการภายในที่ดี มีระบบบริหารความเสี่ยง และสามารถให้บริการแก่ลูกค้าได้อย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของลูกค้าเป็นสำคัญ

ในการกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นตัวกลางซื้อขายหลักทรัพย์กับผู้ลงทุน ก.ล.ต. ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องความมั่นคงของบริษัทหลักทรัพย์ที่มีต่อระบบซื้อขายหลักทรัพย์โดยรวม ภาระผูกพันในเรื่องการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ของลูกค้า ความปลอดภัยในทรัพย์สินและข้อมูลของลูกค้า และการปฏิบัติต่อลูกค้าอย่างเป็นธรรม

สำหรับการกำกับดูแลบุคลากรของบริษัทหลักทรัพย์ที่ติดต่อกับลูกค้า ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนของลูกค้า บุคคลเหล่านั้นต้องมาขึ้นทะเบียนกับ ก.ล.ต. โดยต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติในเรื่องความรู้ความสามารถ ไม่มีลักษณะต้องห้าม และปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติงานและการให้คำแนะนำที่ดี

นอกจากนี้ บริษัทหลักทรัพย์ต้องมีระบบรับข้อร้องเรียนและต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร็วพร้อมกับรายงานผลให้ลูกค้าและ ก.ล.ต. ทราบ หากข้อร้องเรียนไม่สามารถยุติได้ คู่กรณีทั้งสองฝ่าย (บริษัทหลักทรัพย์และลูกค้า) สามารถนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทอนุญาโตตุลาการของ ก.ล.ต.

ธุรกิจจัดการลงทุน

เป็นธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทที่เกี่ยวกับการบริหารเงินให้แก่ผู้ลงทุนที่ประสงค์จะลงทุนในหลักทรัพย์ และได้มอบหมายให้ผู้บริหารมืออาชีพเป็นผู้จัดการลงทุนให้ ซึ่งได้แก่ การจัดการ

เนื่องจากการประกอบธุรกิจนี้จะต้องดูแลทรัพย์สินและผลประโยชน์ของผู้ลงทุน การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. จึงเป็นไปอย่างรัดกุม เพื่อให้มั่นใจว่า ผู้ประกอบธุรกิจนี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความพร้อมด้านฐานะการเงิน มีระบบการปฏิบัติงานและระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ มีระบบป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และให้บริการที่เหมาะสมแก่ผู้ลงทุน โดย ก.ล.ต. มุ่งหวังให้ธุรกิจจัดการลงทุนเป็นทางเลือกที่สำคัญแทนการลงทุนด้วยตนเอง และช่วยสร้างผู้ลงทุนสถาบันในประเทศที่จะเป็นกลไกหนึ่งช่วยให้โครงสร้างตลาดทุนไทยมีเสถียรภาพ จากความสมดุลของผู้ลงทุนรายย่อยและผู้ลงทุนสถาบัน

ในการกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นผู้บริหารเงินลงทุนของผู้ลงทุน (บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน) เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการลงทุนเป็นไปอย่างยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส ก.ล.ต. ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการภายในที่ดี ทั้งระบบการควบคุมภายใน ระบบการจัดการ และมาตรการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ นอกจากนี้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการลงทุนให้กับผู้ลงทุน และป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดจากการดำเนินธุรกิจของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน ก.ล.ต. ได้กำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ต้องมีความพร้อมในด้านฐานะการเงิน มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม มีระบบการปฏิบัติงานและการให้บริการอยู่ในระดับมาตรฐาน ในการนี้ ผู้จัดการกองทุนที่ทำหน้าที่บริหารกองทุน ต้องมีคุณสมบัติขั้นต่ำในเรื่องความรู้ความสามารถ ไม่มีลักษณะต้องห้าม และได้รับความเห็นชอบจาก ก.ล.ต. โดยได้มีการจำแนกประเภทผู้จัดการกองทุนตามการบริหารทรัพย์สินที่มีความซับซ้อนและแตกต่างกัน ได้แก่ ผู้จัดการกองทุนรวม ผู้จัดการกองทุนส่วนบุคคล และผู้จัดการตลาดรอง

ภายหลังจากที่ได้มีการออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนโดยตรงในตลาดแรก ผู้ลงทุนสามารถซื้อขายหลักทรัพย์ดังกล่าวได้ในตลาดรอง โดยหลักการดำเนินงานที่สำคัญของตลาดรอง นอกจากจะเป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ทำให้เกิดราคารับปัจจุบันของหลักทรัพย์ที่สะท้อนอุปสงค์ และอุปทานแล้ว ตลาดรองยังต้องสามารถให้บริการแก่ผู้ลงทุนในเรื่องการมีระบบการซื้อขายหลักทรัพย์และการเปิดเผยข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยุติธรรม มีระบบป้องกันการสร้างราคาหรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งมีระบบชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ที่น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ ในการกำกับดูแลตลาดรอง

ปัจจุบันตลาดรองประกอบด้วย

1. ตลาดรองเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ ในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (<http://www.set.or.th>) ถือเป็นตลาดรองหลักสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.หลักทรัพย์ฯ โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดให้มีหน่วยธุรกิจย่อยเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ได้แก่

1.1 ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (<http://www.mai.or.th>) เป็นตลาดรองสำหรับการระดมทุนให้แก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ที่เป็นอุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมที่รัฐบาลมุ่งให้การส่งเสริมเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ หรืออุตสาหกรรมการผลิตที่มีแนวโน้มการเติบโตที่ดี

1.2 ตลาดตราสารหนี้ หรือ Bond Electronic Exchange: BEX (<http://www.bex.or.th>) เป็นตลาดรองสำหรับการซื้อขายตราสารหนี้ที่เปิดให้บริการการซื้อขายแก่นักลงทุนทั่วไป โดยให้บริการผ่านระบบการซื้อขายแบบเรียลไทม์ มีข้อมูลที่โปร่งใส ตลอดจนจนถึงกระบวนการส่งมอบและชำระราคาที่เชื่อถือได้ เพื่อที่จะพัฒนาตลาดตราสารหนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ตลาดรองสำหรับการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งบริษัทตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Futures Exchange) โดยในปัจจุบันเริ่มซื้อขายสินค้าแรก คือ SET50 Index Futures ในปี พ.ศ.2549

การตรวจสอบและการใช้บังคับกฎหมายการตรวจสอบเพื่อรักษาความเป็นธรรมในระบบตลาดทุน และเพื่อให้ผู้ลงทุนเชื่อมั่นว่าเมื่อลงทุนในตลาดทุนจะไม่ถูกเอาเปรียบและได้รับบริการที่มีคุณภาพจากผู้ประกอบการ ก.ล.ต. ได้ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทหลักทรัพย์และผู้ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด (ซึ่งรวมถึง ผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจาก ก.ล.ต. ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ผู้จัดการกองทุน ที่ปรึกษาทางการเงิน ผู้สอบบัญชี บริษัทประเมินราคาทรัพย์สิน ผู้ติดต่อกับผู้ลงทุน และผู้บริหารของบริษัทหลักทรัพย์) เพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด สอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รวมทั้งประเมินระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ หากพบการกระทำผิดหรือพฤติกรรมไม่เหมาะสมที่เป็นเหตุหรืออาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ลงทุนหรือระบบตลาดทุน ก.ล.ต. จะสั่งการหรือดำเนินการตามกฎหมายตามที่เห็นสมควรต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้มั่นใจว่า ผู้ลงทุนมีข้อมูลที่ต้องพึ่งพต่อการตัดสินใจ และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชน ก.ล.ต. ได้ตรวจแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินของบริษัทจดทะเบียน หากพบว่ารายการใดไม่ครบถ้วนหรือมีข้อสงสัยก็จะสั่งการให้มีการแก้ไขหรือขอให้บริษัทชี้แจงต่อไป

สำหรับการตรวจสอบการกระทำที่อาจเข้าข่ายฝ่าฝืน พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ ก.ล.ต. ได้ตรวจสอบและติดตาม ประกอบกับการพิจารณาข้อมูลที่เปิดเผยต่อประชาชน การพิจารณาเรื่องที่ปรากฏเป็นข่าว และการรับเรื่องร้องเรียน หากพบการกระทำที่อาจเข้าข่ายฝ่าฝืน พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ พนักงานเจ้าหน้าที่ของ ก.ล.ต. จะติดตามรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงการเข้าไปตรวจสอบเอกสารหลักฐาน การสั่งให้จัดส่งพยานหลักฐาน การสั่งให้บุคคลมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง และการยึด

ทั้งนี้ หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ก.ล.ต. ได้มอบหมายให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นด่านแรกในการติดตามสภาพการซื้อขายที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งรวมถึงการติดตามปริมาณการซื้อขายหรือความเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ การดูแลให้บริษัทจดทะเบียนชี้แจงข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ และการพิจารณาเบื้องต้นก่อนส่งเรื่องให้ ก.ล.ต. ดำเนินการต่อไป

การใช้บังคับกฎหมาย

ก.ล.ต. จะดำเนินการกับผู้กระทำผิดในลักษณะการดำเนินการเชิงบริหารและการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งจะได้เปิดเผยข้อมูลการกระทำผิดให้สาธารณชนได้รับทราบ โดยหาก ก.ล.ต. พบว่าผู้ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลกระทำผิด ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ หรือขาดคุณสมบัติ ก.ล.ต. จะพิจารณาสั่งการให้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง ตักเตือน สั่งพักการให้ความเห็นชอบ โดยมีกำหนดระยะเวลา หรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การดำเนินการเชิงบริหารนอกจากจะช่วยให้การกำกับดูแลผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างเข้มงวดและมีประสิทธิภาพแล้วยังสามารถช่วยยกระดับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่ปฏิบัติงานหรือประกอบธุรกิจในตลาดทุนให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานอย่างรอบคอบ และมีความระมัดระวังอีกด้วย

นอกจากนี้ หากเป็นความผิดในมาตราที่สามารถเปรียบเทียบปรับได้ และเป็นความผิดที่ไม่ได้มีผลกระทบในวงกว้าง ก.ล.ต. ในฐานะผู้ประสานงานและผู้จัดเตรียมข้อมูลจะเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาเปรียบเทียบความผิดโดยคณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ทั้งนี้ หากมีการเปรียบเทียบปรับเกิดขึ้นค่าปรับดังกล่าวจะถูกนำส่งเข้าสู่ต่อไป

สำหรับความผิดที่มีผลกระทบในวงกว้างหรือไม่สามารถเปรียบเทียบปรับได้ หรือผู้กระทำผิดไม่ยินยอมเข้ารับการเปรียบเทียบความผิด ก.ล.ต. จะดำเนินการกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการต่อไป

อนึ่ง ก.ล.ต. มิได้มีอำนาจตามกฎหมายที่จะดำเนินคดีและเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำผิดแทนผู้ลงทุนดังนั้นในกรณีที่ผู้ลงทุนต้องการเรียกร้องค่าเสียหายผู้ลงทุนจึงต้องดำเนินคดีเองได้โดยตรง หรือในกรณีที่ผู้ลงทุนได้รับความเสียหายหรือข้อพิพาทกับผู้ให้บริการในธุรกิจ

ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

สัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นเครื่องมือป้องกันและบริหารความเสี่ยงจากความผันผวนต่าง ๆ ในตลาดให้แก่ผู้ลงทุน และยังเป็นเครื่องมือช่วยให้ราคาของสินค้าในตลาดปัจจุบันซึ่งเป็นสินค้าอ้างอิง เช่น หลักทรัพย์ ทองคำ สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในทิศทางที่มีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้ผู้ลงทุนสามารถปรับตัวได้ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งทำให้โครงสร้างพื้นฐานของตลาดทุนในปัจจุบันมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้าปี พ.ศ. 2546 ได้ผ่านกระบวนการทางกฎหมาย และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2547 การตราพระราชบัญญัตินี้ถือเป็นการจุดเริ่มต้นของการพัฒนาตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญมาตรการหนึ่งในแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุนไทย

ในการเตรียมการจัดตั้งตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ก.ล.ต. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอรับใบอนุญาตและหลักเกณฑ์ในการประกอบการสำหรับศูนย์ซื้อขาย สำนักหักบัญชีและผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งรวมถึงตัวแทน ผู้ค้า ที่ปรึกษา และผู้จัดการเงินทุน และได้เห็นชอบให้บริษัทตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทลูกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบการเป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (derivatives exchange) โดยมีบริษัทสำนักหักบัญชี (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทลูกของบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ทำหน้าที่ให้บริการเป็นสำนักหักบัญชีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

สำหรับการเตรียมความพร้อมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ก.ล.ต. ได้กำหนดประเภทสัญญา หรือการซื้อขายที่จะไม่อยู่ภายใต้บังคับของ พ.ร.บ. สัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ เพื่อให้ธุรกรรมที่อยู่ภายใต้กฎหมายอื่นอยู่แล้ว หรือธุรกรรมที่เป็นเชิงพาณิชย์ตามปกติสามารถดำเนินการต่อไปได้ เช่น สัญญาที่เป็นหลักทรัพย์ สัญญารับฝากเงิน สัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าที่ไม่เปิดช่องให้มีการชำระส่วนต่าง หรือเปิดช่องให้หลุดพ้นจากสัญญาด้วยการทำสัญญาใหม่ที่มีผลตรงกันข้ามกับสัญญาเดิม (close-out)

นอกจากนี้ ก.ล.ต. ได้กำหนดเกณฑ์การรับจดทะเบียนและให้ใบอนุญาตการประกอบธุรกิจการเป็นตัวแทนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ผู้ค้าสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้า และผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะทำธุรกรรมสัญญาซื้อขายล่วงหน้า นอกศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (OTC derivatives) เฉพาะกับผู้ลงทุนสถาบันที่มีใช้กองทุนรวมสามารถยื่นขอจดทะเบียนประกอบธุรกิจได้ สำหรับผู้ที่ประสงค์จะทำธุรกรรมสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับผู้ลงทุนประเภทอื่น ๆ จะต้องขอใบอนุญาตต่อ ก.ล.ต. โดยในการพิจารณาให้ใบอนุญาต

ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (TSD : Thailand Securities Depository)

บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด (TSD) เป็นศูนย์กลางในการรับฝากหลักทรัพย์ในระบบไร้ใบหลักทรัพย์ (Scripless) โดยมีบริการรับฝากหลักทรัพย์ ถอนหลักทรัพย์ โอนหลักทรัพย์ จำนำ และเพิกถอนจำนำหลักทรัพย์ ซึ่งผู้ลงทุนสามารถทำรายการเหล่านี้ผ่านบริษัทสมาชิกผู้ฝากหลักทรัพย์ (Participant) รวมทั้งทำหน้าที่ในการควบคุมสัดส่วนการถือครองหลักทรัพย์ของนักลงทุนต่างชาติที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ทั้งบนกระดานหลัก (Main Board) และกระดานต่างประเทศ (Foreign Board) ให้เป็นไปตามกฎ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

TSD ทำหน้าที่เป็นผู้ถือหลักทรัพย์แทน (Nominee) ให้กับผู้ลงทุนรายย่อย และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น TSD ได้แยกบัญชีผู้ฝากหลักทรัพย์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บัญชีฝากหลักทรัพย์ไทย และบัญชีฝากหลักทรัพย์ต่างดาว ทั้งนี้ประเภทหลักทรัพย์ที่นำมาฝากไว้กับ TSD นี้ อาจจะเป็นหลักทรัพย์ที่ TSD มิได้เป็นนายทะเบียนให้ก็ได้

ลักษณะการดำเนินงาน :

เป็นผู้ให้บริการระบบงานหลังการซื้อขายหลักทรัพย์ (Back-office System) ดังต่อไปนี้

- **งานสำนักงานหักบัญชี :** ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ให้แก่บริษัทสมาชิกที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์กรุงเทพและศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทยโดยใช้ระบบยอดสุทธิ ทั้งนี้ บริษัทสมาชิกของสำนักหักบัญชีทุกราย ต้องมีสถานะภาพเป็นบริษัทสมาชิกของระบบรับฝากหลักทรัพย์ด้วย

- **งานรับฝากหลักทรัพย์ :** ประกอบด้วยงานรับฝาก งานถอนและงานโอนหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นระบบแบบไร้ใบหลักทรัพย์ (Scripless System) และให้บริษัทสมาชิกทำรายงานต่าง ๆ โดยใช้ระบบหักบัญชีหลักทรัพย์

- **งานนายทะเบียน :** เป็นงานให้บริการดูแลข้อมูลผู้ถือหลักทรัพย์และการนำส่งสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้ถือหลักทรัพย์พึงจะได้รับ ได้แก่ เงินปันผล สิทธิในการจองซื้อหลักทรัพย์ชนิดต่างๆ สิทธิในการเข้าร่วมประชุมสามัญ/วิสามัญ และสิทธิประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการให้บริการโอนหลักทรัพย์แก่ผู้ถือใบหลักทรัพย์

หน้าที่ TSD

- ให้บริการผู้ฝากที่เป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ และธนาคารพาณิชย์ในการฝาก ถอนหุ้นนั้น

- ติดต่อกับนายทะเบียนหุ้น เพื่อเข้าระบบ SCRIPLESS หรือขอให้ออกใบหุ้นกรณีผู้ฝากต้องการถอนหุ้น

- หักบัญชีโอนหุ้น อันเนื่องจากการซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์ แทนการรับมอบ-ส่งมอบใบหุ้นกัน ในวันที่ T+3 เวลา 15.00 น.

- หักบัญชีโอนหุ้นกันระหว่างผู้ฝากแบบ ONLINE

- รักษาอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นต่างประเทศ โดยแบ่งบัญชีฝากหุ้นเป็น L หรือ F

- คิดตามสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับจากผู้ออกหลักทรัพย์ โดยที่ไม่จำเป็นจะต้องถอนหุ้นออกไปเมื่อปิดสมุดทะเบียน โดย TSD จะรวบรวมชื่อผู้ถือหุ้นที่แท้จริงที่ผู้ฝากแจ้งกับนายทะเบียนหุ้น

ประโยชน์ TSD

- ลดภาวะการรับมอบ ส่งมอบหุ้น ระหว่างผู้ฝาก

- หุ้นอยู่ในสภาพปลอดภัย เป็น SCRIPLESS แทนที่จะโอนลอย

- ลดภาระงานนายทะเบียนในการออกใบหุ้น

- จัดการปลอมแปลงใบหุ้น และปัญหาการอายัดหรือจำนำ

- การรักษาสิทธิประโยชน์ต่างใบหุ้น

- การจอง ROOM ต่างประเทศ

ผู้เก็บรักษาหลักทรัพย์ (Custodian)

ตามปกติเมื่อเกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ ผู้ขายจะส่งมอบหุ้นให้กับผู้ซื้อ เพื่อให้ผู้ซื้อนำหุ้นไปเปิดโอนเข้าชื่อตน ผู้ซื้อก็จะมีชื่อในทะเบียนหุ้น ในฐานะเจ้าของกิจการ มีสิทธิประโยชน์จากบริษัทต่างๆ ที่บริษัทพึงให้กับผู้ถือหุ้น เมื่อระบบการซื้อขาย และระบบหลังการซื้อขายได้พัฒนาขึ้น ผู้ซื้อแทนที่จะต้องรับมอบหุ้นจากผู้ขายก็ใช้วิธีการ โอนบัญชีหุ้นของตนที่ฝากไว้กับบริษัท BROKER มาเข้าบัญชีผู้ซื้อที่เปิดไว้ที่บริษัท BROKER อีกแห่งหนึ่ง BROKER ผู้ซื้อก็จะทำหน้าที่เป็นผู้เก็บรักษาตลาดหลักทรัพย์ (CUSTODIAN) แทนลูกค้า

หน้าที่ของ CUSTODIAN

- เก็บรักษาหลักทรัพย์ให้อยู่สภาพปลอดภัย

- รับมอบ – ส่งมอบหุ้นแทนลูกค้า

- รักษาผลประโยชน์ของผู้ฝาก ในเรื่องสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับในฐานะผู้ถือหุ้น

- รับชำระราคา ชำระราคาซื้อหุ้นแทนลูกค้า (กรณีลูกค้ามอบหมาย)

นายทะเบียน (Register)

กฎหมายกำหนดให้บริษัทจำกัดทุกแห่ง ต้องมีหน่วยงานทำหน้าที่ให้บริการผู้ถือหุ้น เรียกว่า “นายทะเบียน” ซึ่งเมื่อบริษัทนำหุ้นมาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กระจายหุ้นสู่ประชาชนมากขึ้น มีการซื้อขายเปลี่ยนมือกันมากขึ้น งานทะเบียนหุ้นจึงมีความสำคัญและมีปริมาณงานมากจนบริษัทจำกัดเอง ให้บริการได้ไม่เพียงพอ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงจัดตั้งฝ่ายงาน เพื่อทำหน้าที่ เรียกว่า “ฝ่ายทะเบียนหลักทรัพย์”

หน้าที่ของนายทะเบียน

- จัดทำทะเบียนบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นให้ถูกต้อง ทันสมัยตลอดเวลา
- จัดทำใบหุ้นให้กับผู้ถือหุ้น
- รับจดทะเบียนการโอนหุ้น หรือรับรองการโอนหุ้นให้กับผู้ถือหุ้น
- จัดทำเช็คปันผลให้กับผู้ถือหุ้น
- จัดทำใบแจ้งสิทธิเข้าประชุม หรือสิทธิของถือหุ้นเพิ่มทุน
- รับจดทะเบียนแจ้งจำนำ อายัด สุญหาย

ภาพรวมตลาดอนุพันธ์

บริษัท ตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด(มหาชน)เป็นบริษัทย่อยของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2547 เพื่อดำเนินการเป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตามพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 และได้รับใบอนุญาตการเป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548

บมจ. ตลาดอนุพันธ์ มีเป้าหมายหลักของการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

- เพื่อเป็นศูนย์กลางการซื้อขายตราสารที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ลงทุนและผู้ประกอบการในธุรกิจที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงในการบริหารเงินลงทุนและธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เพื่อเป็นทางเลือกของการลงทุน ภายใต้ระบบซื้อขายที่มีความยุติธรรม โปร่งใส มีสภาพคล่อง และมั่นใจในระบบการซื้อขายและการชำระราคา

- เพื่อให้ผู้ลงทุนมีแหล่งข้อมูลที่สะท้อนความคาดหวังของผู้ที่อยู่ในตลาดที่มีต่อราคาสินทรัพย์ในอนาคต ส่งผลให้ผู้ลงทุนและผู้ประกอบการสามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บมจ. ตลาดอนุพันธ์ฯ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตลาดการซื้อขายอนุพันธ์แห่งนี้ให้มีสภาพคล่อง มีความหลากหลายของสินค้า ประเภทของสมาชิกและจำนวนผู้ซื้อขาย และมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีระบบการซื้อขายและชำระราคาที่ทันสมัยได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ผู้ร่วมตลาดและผู้ลงทุนใช้บริการได้อย่างมีความเชื่อมั่น และมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ การพัฒนาตลาดอนุพันธ์ในประเทศไทย จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในตลาดทุนไทย และมีส่วนช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวม ตลอดจนเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล

สินค้า

ประเภทสินค้าที่สามารถจัดให้มีการซื้อขายได้ที่ บมจ. ตลาดอนุพันธ์ฯ ได้แก่ ฟิวเจอร์ส (Futures) ออปชัน (Options) และออปชันบนสัญญาฟิวเจอร์ส (Options on Futures) ของสินทรัพย์อ้างอิงประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- อ้างอิงกับตราสารทุน ได้แก่ ดัชนีราคาหลักทรัพย์ หลักทรัพย์
- อ้างอิงกับตราสารหนี้ ได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล อัตราดอกเบี้ย
- อ้างอิงกับราคาหรือดัชนีราคาอื่นๆ ได้แก่ ทองคำ น้ำมันดิบ อัตราแลกเปลี่ยน

บมจ. ตลาดอนุพันธ์ฯ จะเปิดซื้อขายฟิวเจอร์สของดัชนีSET50 (SET50 Index Futures) เป็นลำดับแรก และต่อไปจะจัดให้มีการซื้อขายฟิวเจอร์สของสินค้าอ้างอิงในกลุ่มพันธบัตรรัฐบาล (Bond Futures) หรือ อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Futures) สำหรับฟิวเจอร์สและออปชันของสินค้าอ้างอิงประเภทอื่น ๆ นั้น จะได้ดำเนินการในลำดับถัดไป

การชำระราคา/ส่งมอบ

ในการชำระราคาการซื้อขายนั้น จะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการชำระราคารายการซื้อขายที่เกิดขึ้น หน่วยงานนี้ เรียกว่า สำนักหักบัญชี สำหรับหน่วยงานที่เป็นสำนักหักบัญชีของตลาด TFEX คือ บริษัทสำนักหักบัญชีประเทศไทย จำกัด (Thailand Clearing House: TCH) สำนักหักบัญชีนี้ จะคอยคิดเงินกำไรขาดทุนจากการซื้อขายฟิวเจอร์ส และทำการชำระราคากับโบรกเกอร์ซึ่งเป็นสมาชิกของสำนักหักบัญชีทุกวัน และโบรกเกอร์จะคิดเงินกับผู้ลงทุนอีกต่อหนึ่ง

ความหมายของอนุพันธ์

อนุพันธ์ (Derivatives) คือ ตราสารทางการเงินชนิดหนึ่งที่มีลักษณะสำคัญคือ มีมูลค่าขึ้นอยู่กับสินทรัพย์ที่สัญญานั้นอ้างอิงอยู่ และมีอายุจำกัด

ประเภทของอนุพันธ์

อนุพันธ์สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทหลักคือ

1. ฟิวเจอร์ส (Futures) หมายถึง สัญญาระหว่างคู่สัญญาสองฝ่ายที่ตกลงราคากัน ณ ปัจจุบัน และจะมีการส่งมอบสินทรัพย์ และชำระเงินในอนาคตตามราคาที่ได้ตกลงไว้ไม่ว่าราคาในขณะนั้นจะเป็นเท่าไรก็ตาม และถือว่าทั้งสองฝ่ายมีภาระผูกพันต่อกันต้องปฏิบัติตาม

2. ออปชัน (Options) หมายถึง สัญญาที่ให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง ในการซื้อหรือขายสินทรัพย์ในอนาคต ตามราคา และจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ตามสัญญา โดยผู้ที่ซื้อออปชันจะถือว่าเป็นผู้ที่มีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะใช้สิทธินั้นหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ซื้อออปชันจะต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้ขายออปชัน เป็นการตอบแทนเพื่อแลกกับการได้สิทธิตามสัญญานั้น ออปชัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- คอลออปชัน (Call Options) หมายถึง สัญญาที่ให้สิทธิแก่ผู้ซื้อออปชันในการซื้อสินทรัพย์อ้างอิงจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ตามจำนวน ราคา และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

- พุทอปชัน (Put Options) หมายถึง สัญญาที่ให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายที่เป็นผู้ซื้ออปชันในการขายสินทรัพย์อ้างอิงให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ตามจำนวน ราคา และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

3. ฟอว์เวิร์ด (Forward) เป็นสัญญาที่มีลักษณะคล้าย Futures คือเป็นสัญญาที่บุคคล 2 ฝ่ายตกลงกันเพื่อซื้อขายสินทรัพย์ โดยระบุประเภท จำนวน และราคาซื้อขายกันไว้ ณ วันนี้ และทำการส่งมอบสินค้ากันในอนาคตเช่นเดียวกัน แต่มีข้อแตกต่างที่สำคัญคือ Futures นั้นซื้อขายในตลาดที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ หรือซื้อขายใน Exchange ในขณะที่ ฟอว์เวิร์ด นั้นเป็นการตกลงซื้อขายกันนอกตลาด

4. สวอป (Swap) เป็นสัญญาในการแลกเปลี่ยนบางสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตระหว่างคู่สัญญา ซึ่งอาจจะเป็นสินทรัพย์หรือตัวแปรทางการเงิน เช่น เงินตราต่างประเทศ หรืออัตราดอกเบี้ย สัญญาสวอป (Swap) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ได้แก่ สัญญาสวอปอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Swap) ซึ่งเป็นสัญญาทางการเงินที่คู่สัญญาตกลงที่จะแลกเปลี่ยนภาระการชำระดอกเบี้ยให้แก่กันและกัน ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ และสัญญาสวอปเงินตราต่างประเทศ (Currency Swap) ซึ่งเป็นสัญญาในการแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลหนึ่งกับเงินอีกสกุลหนึ่งที่อ้างอิงไว้ เป็นต้น

ทั้งนี้ อนุพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นประเภทใด สามารถมีสินทรัพย์อ้างอิงได้หลายแบบ โดยอาจแบ่งอนุพันธ์ตามประเภทสินทรัพย์อ้างอิงได้เป็น 2 ประเภท คือ

อนุพันธ์ที่อ้างอิงกับสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodities Derivatives) ได้แก่ อนุพันธ์ที่อ้างอิงกับสินค้าเกษตรต่าง ๆ เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด ขนแกะ ยาง เป็นต้น และอนุพันธ์ที่อ้างอิงกับสินค้าโภคภัณฑ์อื่น ๆ เช่น ทองคำ เงิน ทองแดง น้ำมันดิบ เป็นต้น

- อนุพันธ์ทางการเงิน (Financial Derivatives) ได้แก่ อนุพันธ์ที่อ้างอิงกับหลักทรัพย์ กลุ่มดัชนีราคาหลักทรัพย์ อัตราดอกเบี้ย ตราสารหนี้ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

ประโยชน์ของอนุพันธ์

ในต่างประเทศ ตลาดอนุพันธ์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมานานแล้ว และมีการใช้อนุพันธ์กันอย่างแพร่หลาย การทำธุรกรรมซื้อขายอนุพันธ์ มีวัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งที่เพื่อการลงทุน การจัดการเงินลงทุน และการควบคุมความเสี่ยงต่างๆ

การทำธุรกรรมซื้อขายอนุพันธ์ มีวัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งที่เพื่อการลงทุน การจัดการเงินลงทุน และการควบคุมความเสี่ยงต่างๆ โดยอาจกล่าวได้ว่าตลาดอนุพันธ์มีบทบาทสำคัญในการดำรงซึ่งความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยสามารถนำมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงที่ต้องเผชิญในต่างประเทศ องค์กรและผู้ประกอบการต่างๆ ได้มีการนำตราสารอนุพันธ์มาใช้เป็นกลยุทธ์ส่วนหนึ่งในการบริหารความเสี่ยง

อนุพันธ์โดยส่วนใหญ่ จะใช้อ้างอิงกับราคาหรือดัชนีราคาของสินค้าหรือสินทรัพย์ทางการเงินต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยรวม ไม่ว่าจะเป็น ดัชนีราคาหลักทรัพย์ อัตราดอกเบี้ย

สำหรับในภาคการเงิน ผู้ลงทุนหรือผู้ที่ประกอบธุรกิจในตลาดทุนที่ต้องเผชิญความเสี่ยงต่างๆ ก็สามารถใช้การซื้อขายอนุพันธ์ในการบริหารความเสี่ยง ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน และความเสี่ยงที่เกิดจากการลงทุนในตลาดตราสาร ความเสี่ยงเหล่านี้เป็นความเสี่ยงสำคัญที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในตลาดทุนต้องเผชิญ การใช้อนุพันธ์ทางการเงินดังกล่าวนี้ ช่วยให้ผู้ลงทุน และผู้ที่ประกอบธุรกิจในตลาดทุน สามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของตลาดอนุพันธ์อีกประการหนึ่ง คือ เป็นตลาดเพื่อการลงทุนอนุพันธ์ทางการเงินนั้น สามารถนำมาซื้อขายเพื่อทำกำไรจากการเปลี่ยนแปลงของราคา หรือทำกำไรทิศทางการขึ้นลงของตัวแปรทางการเงินต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นดัชนีราคาหลักทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยหรืออัตราแลกเปลี่ยน เช่น ผู้ลงทุนสามารถซื้อฟิวเจอร์สที่อ้างอิงกับดัชนีราคาหลักทรัพย์ ถ้าคาดการณ์ว่าดัชนีราคาหลักทรัพย์นั้นจะปรับตัวสูงขึ้น หรือ สามารถขายฟิวเจอร์สที่อ้างอิงกับดัชนีราคาหลักทรัพย์ ถ้าคาดการณ์ว่าดัชนีราคาหลักทรัพย์นั้นจะปรับตัวลดลง

ตลาดอนุพันธ์

ตลาดอนุพันธ์ โดยทั่วไปอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามลักษณะวิธีการซื้อขายคือ ตลาดอนุพันธ์ที่มีการซื้อขายโดยตกลงรายละเอียดกันเองที่เรียกว่า ตลาดOver the Counterหรือ OTC กับตลาดอนุพันธ์ที่มีการซื้อขายในตลาดที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ (organized exchange) ความแตกต่างระหว่างอนุพันธ์ที่มีการซื้อขายแบบ OTC และอนุพันธ์ในตลาดที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ (exchange traded derivatives) คือ อนุพันธ์ที่ซื้อขายในตลาดที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการนั้น จะมีลักษณะเป็นสัญญามาตรฐานที่มีข้อกำหนดแน่นอน เงื่อนไขที่ทำให้สัญญาเป็นมาตรฐาน เช่น เงื่อนไขที่ระบุจำนวนและคุณภาพของสินทรัพย์ที่จะรับมอบส่งมอบ วันเวลาและสถานที่ของการรับมอบส่งมอบ และเงื่อนไขในการตกลงราคา เป็นต้น ในขณะที่ข้อกำหนดต่างๆ ของอนุพันธ์ที่มีการซื้อขายแบบ OTC จะเป็นการต่อรองและตกลงกันเป็นคราวๆ ไปของคู่สัญญา จากการที่อนุพันธ์มีสัญญาที่เป็นมาตรฐาน ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนกันได้ทุกสัญญา และทุกคนที่เข้ามาซื้อขายไม่ต้อง

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งคือ ตลาดอนุพันธ์ที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ จะมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า สำนักหักบัญชี (clearing house) เป็นตัวกลางเพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระราคา และรับประกันการปฏิบัติตามภาระผูกพันในสัญญาอนุพันธ์ การที่มีสำนักหักบัญชีนี้ จะช่วยจัดการความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา (counterparty risk) ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากการที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลง ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งควรได้รับประโยชน์ต้องสูญเสียผลประโยชน์จากการซื้อหรือขายสัญญาครั้งนั้นไป ในขณะที่การซื้อขายอนุพันธ์ในตลาด OTC จะไม่มีผู้ใดเข้ามาทำหน้าที่เป็นนายประกันให้แก่คู่สัญญา คู่สัญญาจึงต้องแบกรับความเสี่ยงของคู่สัญญาอีกฝ่ายไว้เองโดยตรง ดังนั้น คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจึงต้องพิจารณาถึงความสามารถทางการเงินและความซื่อสัตย์ของอีกฝ่าย ความเสี่ยงด้านเครดิตนี้ จึงทำให้การซื้อขายอนุพันธ์ในตลาด OTC ถูกจำกัดเฉพาะคู่สัญญาที่มีความน่าเชื่อถือสูง ซึ่งมีความต้องการตรงกันที่จะซื้อจะขายสินค้าเท่านั้น

โดยทั่วไป อนุพันธ์ประเภทที่มีการซื้อขายในตลาดที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ หรือซื้อขายกันในตลาดกลาง (exchange) ได้แก่ ฟิวเจอร์ส (futures) และออปชัน (options) ส่วนอนุพันธ์ที่มีการซื้อขายแบบ OTC จะ ได้แก่ ฟอว์เวิร์ด (forward) และสวอป (swap)

กลไกการซื้อขายอนุพันธ์

ระบบและวิธีการซื้อขาย

บมจ.ตลาดอนุพันธ์ฯ ได้กำหนดวิธีการซื้อขายในตลาดอนุพันธ์ ด้วยวิธี Automatic Order Matching (AOM) ซึ่งเป็นวิธีการซื้อขายที่ผู้ซื้อและผู้ขายส่งการเสนอซื้อและเสนอขายด้วยระบบคอมพิวเตอร์ผ่านเข้ามายังระบบการซื้อขายของตลาดอนุพันธ์ การจับคู่ซื้อขายภายใต้ระบบ Automatic Order Matching นี้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. Continuous Order Matching เป็นการจับคู่ซื้อขายในช่วงเวลาซื้อขายปกติ โดยที่ระบบซื้อขายจะทำการเรียงลำดับ และจับคู่คำสั่งซื้อขายให้โดยอัตโนมัติด้วยหลักการราคาและ เวลาที่ดีที่สุด (Price and Time Priority) รายงานผลให้สมาชิกทราบในทันที

2. Call Market เป็นระบบจับคู่ซื้อขายที่ใช้ในช่วง Pre-open เพื่อคำนวณหาราคาเปิด โดยระบบจะจับคู่ซื้อขายในคราวเดียว ณ ราคาเดียวที่ก่อให้เกิดปริมาณการซื้อขายมากที่สุด

นอกจากนี้ ยังมีการซื้อขายด้วยวิธี Block Trading Transaction ซึ่งเป็นการซื้อขายที่เปิดโอกาสให้สมาชิกผู้ซื้อและสมาชิกผู้ขายที่ประสงค์จะทำรายการซื้อขายรายใหญ่สามารถทำได้โดย

ขั้นตอนการซื้อขาย

การซื้อขายอนุพันธ์มีขั้นตอนหรือกระบวนการซื้อขายที่คล้ายกับการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ คือ ผู้ลงทุนที่ต้องการซื้อขายในตลาดอนุพันธ์ ทำการสั่งซื้อหรือขายฟิวเจอร์สผ่าน โบรกเกอร์ ซึ่งโบรกเกอร์นี้ต้องเป็นสมาชิกของตลาดอนุพันธ์ เมื่อผู้ลงทุนส่งคำสั่งซื้อขายผ่าน โบรกเกอร์แล้ว โบรกเกอร์จะส่งคำสั่งซื้อขายมายังระบบซื้อขายของตลาดอนุพันธ์ โดยตลาดอนุพันธ์จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางคอยจับคู่คำสั่งซื้อขายด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิธีการจับคู่คำสั่งซื้อขายฟิวเจอร์ส ใช้วิธีเดียวกับการจับคู่คำสั่งซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์ คือใช้หลัก Price / Time priority โดยผู้ลงทุนจะส่งคำสั่งซื้อ (Bid) หรือ คำสั่งขาย (Offer) คำสั่งทุกรายการจะเข้ามาบันทึกอยู่ในระบบเพื่อรอการจับคู่ สัญญาฟิวเจอร์สจะมีการจับคู่เกิดขึ้นก่อนต่อเมื่อราคา Bid เท่ากับหรือสูงกว่าราคา Offer โดยผู้ที่ส่ง Bid เข้ามาจะมีฐานะเป็นผู้ซื้อ ผู้ที่ส่ง Offer เข้ามาก็จะมีฐานะเป็นผู้ขาย คำสั่ง Bid ที่มีราคาสูงกว่าจะได้รับการจับคู่ก่อนคำสั่ง Bid ที่มีราคาต่ำกว่า และคำสั่ง Offer ที่มีราคาต่ำกว่าจะได้รับการจับคู่ก่อนคำสั่ง Offer ที่มีราคาสูงกว่า ในกรณีที่ราคาสั่งซื้อหรือขายมีค่าเท่ากัน คำสั่งที่ถูกส่งเข้ามาก่อนจะได้รับการจับคู่ก่อน

การชำระราคา

เมื่อเกิดการจับคู่แล้วระบบซื้อขายจะทำการบันทึกรายการแล้วแจ้งให้โบรกเกอร์ทราบ และโบรกเกอร์ก็จะยืนยันการซื้อขายไปยังลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าทราบผลการซื้อขาย ส่วนในด้านการชำระราคาการซื้อขายนั้น หน่วยงานที่ทำหน้าที่ชำระราคารายการซื้อขายที่เกิดขึ้นในตลาดอนุพันธ์ คือ บริษัท สำนักหักบัญชีประเทศไทย จำกัด (Thailand Clearing House: TCH)

หน้าที่ของสำนักหักบัญชี คือคิดเงินกำไรขาดทุนจากการซื้อขายฟิวเจอร์ส และทำการชำระราคากับโบรกเกอร์ซึ่งเป็นสมาชิกของสำนักหักบัญชีทุกวัน และโบรกเกอร์จะคิดเงินกับผู้ลงทุนอีกต่อหนึ่ง

การวางหลักประกัน

ในกลไกของตลาดอนุพันธ์ จะมีสำนักหักบัญชีที่เข้าเป็นคู่สัญญาในการซื้อขาย แต่ทั้งนี้สำนักหักบัญชีจะเข้าเป็นคู่สัญญาเฉพาะกับสมาชิกของสำนักหักบัญชีเท่านั้น ซึ่งผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกของสำนักหักบัญชี เช่นผู้ลงทุนทั่วไป จะเป็นคู่สัญญาและทำการชำระราคาผ่านสมาชิกของสำนักหักบัญชีอีกทอดหนึ่ง

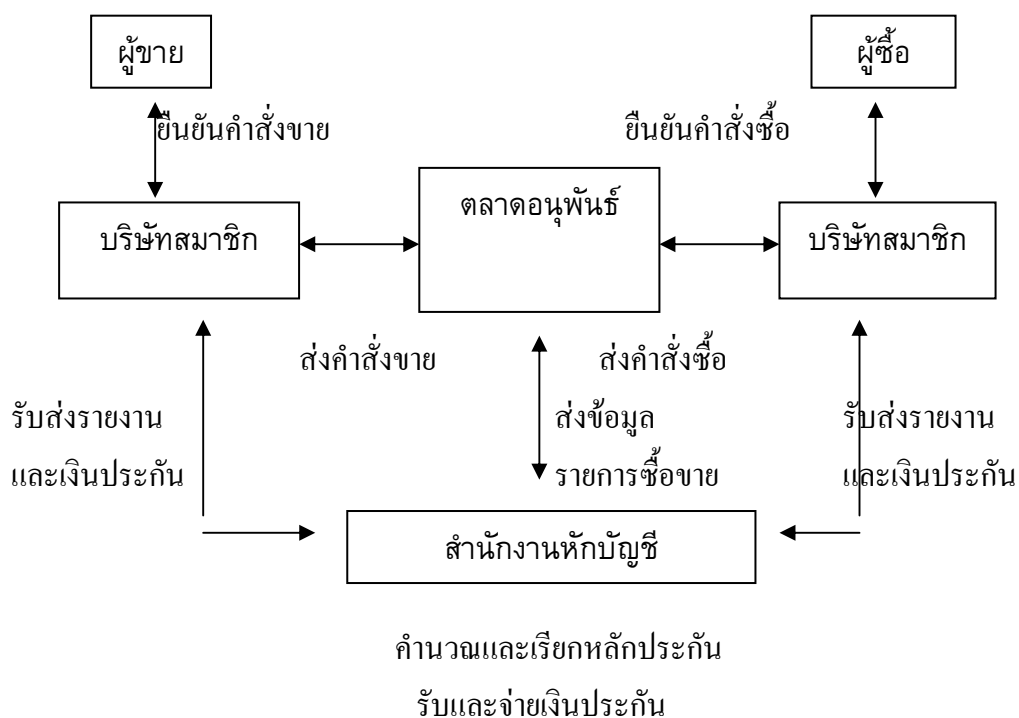
การที่สำนักหักบัญชีเข้าไปเป็นคู่สัญญาในการซื้อขายกับสมาชิก สำนักหักบัญชีจะทำหน้าที่เป็นผู้รับประกันความเสียหายที่เกิดขึ้นหากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบิดพลิ้วไม่ปฏิบัติตามสัญญา เพื่อเป็นการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ฐานะทางการเงินของสำนักหักบัญชีจากการเข้า

ต้องวางเงินประกันไว้กับสมาชิกอีกต่อหนึ่ง

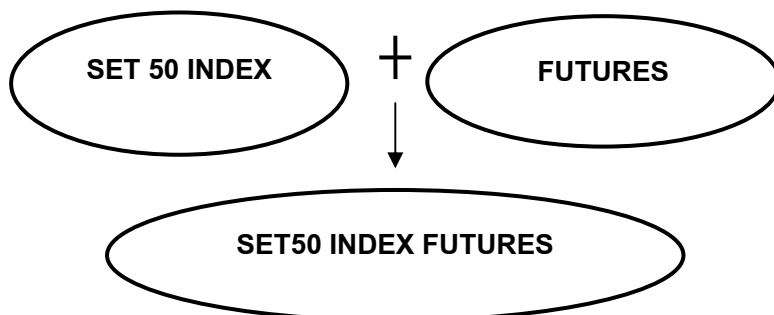
นอกจากเงินประกันที่สมาชิกต้องวางไว้กับสำนักหักบัญชีแล้ว สมาชิกที่มีฐานะในตลาดอนุพันธ์ไม่ว่าจะเป็นฐานะซื้อหรือขายในสินค้าตัวใดก็ตาม จะต้องรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากฐานะดังกล่าวทุกวันจนกว่าฐานะในสัญญาจะถูกปิด กระบวนการนี้เรียกว่า Mark-to-market โดยทุกสิ้นวันตลาดก็จะกำหนดราคาปิดสำหรับอนุพันธ์แต่ละตัว ราคานี้ เรียกว่า Settlement Price จากนั้นสำนักหักบัญชีจะนำราคา Settlement price นี้มาคำนวณกำไรขาดทุนที่เกิดขึ้น แล้วนำกำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้น โอนเข้า หรือ หักออก จากบัญชีเงินประกันของสมาชิก

สำหรับผู้ลงทุนก็จะทำการเปิดบัญชีกับโบรกเกอร์ซึ่งเป็นสมาชิกของตลาดอนุพันธ์ และจะต้องมีการวางเงินประกันขั้นต้นในบัญชีที่เปิดไว้กับโบรกเกอร์ก่อนส่งคำสั่งซื้อขายทุกครั้ง ในทุกๆ สิ้นวัน สมาชิกก็จะทำการคิดกำไรขาดทุนของผู้ลงทุนแต่ละราย หรือ Mark-to-market เช่นกัน แล้วนำกำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นรวมกับยอดเงินประกันที่ผู้ลงทุนวางไว้ ทำให้ผลกำไรหรือขาดทุนจากการซื้อขายสะท้อนในบัญชีเงินประกันของผู้ลงทุน และในกรณีที่ผู้ลงทุนเกิดการขาดทุนจนเงินประกันต่ำกว่าระดับที่เงินประกันขั้นต่ำที่โบรกเกอร์กำหนดไว้ โบรกเกอร์ก็จะทำการเรียกเงินประกันเพิ่มจากผู้ลงทุน เพื่อให้ยอดเงินประกันโดยรวมกลับมาอยู่ที่ระดับเงินประกันขั้นต้นอีกครั้งหนึ่ง

กระบวนการซื้อขายและชำระราคาอนุพันธ์

SET50 Index Futures

“SET50 Index Futures”คือฟิวเจอร์สที่มี SET50 Index เป็นสินทรัพย์อ้างอิง“ฟิวเจอร์ส” (Futures) เป็นสัญญาที่เกิดจากการที่ผู้ซื้อและผู้ขายมาตกลงรายละเอียดการซื้อขายกันวันนี้ แต่ว่าการส่งมอบสินค้าและการจ่ายเงินจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งทั้งผู้ซื้อและผู้ขายมีภาระผูกพันกันตามสัญญา โดยเมื่อถึงเวลาที่ครบกำหนด ผู้ซื้อก็ต้องซื้อและผู้ขายก็ต้องขายสินค้าในราคาและเงื่อนไขตามที่ได้ตกลงกันไว้ แม้ว่าราคาสินค้าในวันที่ส่งมอบจะแตกต่างจากที่เคยตกลงกันไว้ ก็ตาม

“ดัชนี SET50” หรือ “SET50 Index” เป็นดัชนีราคาหุ้นที่ใช้แสดงราคาหุ้นสามัญจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 50 หลักทรัพย์ ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูง และสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ โดยจะมีการปรับปรุงรายชื่อหลักทรัพย์ที่นำมาใช้คำนวณ SET50 Index ทุก ๆ 6 เดือน

ตารางแสดงสินค้า SET50 Index Futures

	รายละเอียด
สินค้าอ้างอิง	ดัชนี SET50 ที่คำนวณและเผยแพร่โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ตัวคูณดัชนี	1,000 บาท
ประเภทของสัญญา	ชำระราคาเป็นเงินสด
ดัชนีที่ใช้ชำระราคาเมื่อสัญญาหมดอายุ	ค่าเฉลี่ยของดัชนี SET50 ของวันซื้อขายวันสุดท้ายของสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยคำนวณจากค่าดัชนี SET50 รายนาที่ ตั้งแต่ค่าดัชนี ณ เวลา 16:01 น. ถึง ค่าดัชนี ณ เวลา 16:30 น. และค่าดัชนีราคาปิดของวันนั้น โดยตัดค่าที่มากที่สุด 3 ค่า และค่าน้อยที่สุด 3 ค่าออก และใช้ค่าทศนิยม 2 ตำแหน่ง

มูลค่าที่ใช้ชำระราคา	ดัชนีที่ใช้ชำระราคาคูณด้วยจำนวน 1,000								
วิธีการแสดงราคา	0.1 จุด								
ช่วงการเปลี่ยนแปลงของราคาสูงสุดแต่ละวัน	ไม่เกิน 30% ของราคาที่ใช้ชำระราคาในวันทำการก่อนหน้า								
เวลาซื้อขาย	<table border="1"> <tr> <td>Pre-open:</td> <td>9:15 - 9:45</td> </tr> <tr> <td>Morning session:</td> <td>9:45 - 12:30</td> </tr> <tr> <td>Pre-open:</td> <td>14:00 - 14:30</td> </tr> <tr> <td>Afternoon session:</td> <td>14:30 - 16:55</td> </tr> </table>	Pre-open:	9:15 - 9:45	Morning session:	9:45 - 12:30	Pre-open:	14:00 - 14:30	Afternoon session:	14:30 - 16:55
Pre-open:	9:15 - 9:45								
Morning session:	9:45 - 12:30								
Pre-open:	14:00 - 14:30								
Afternoon session:	14:30 - 16:55								
การจำกัดฐานะ	10,000 สัญญา โดยคิดจากสัญญาซื้อหรือขายเดือนใดเดือนหนึ่ง และสุทธิจากสัญญาซื้อและขายทุกเดือนรวมกัน								
เดือนที่สัญญาสิ้นสุดอายุ	เดือนมีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคม โดยนับไปไม่เกิน 4 ไตรมาส								
วันซื้อขายวันสุดท้าย	วันทำการก่อนวันทำการสุดท้ายของเดือนที่สัญญาสิ้นสุดอายุ								
เวลาปิดซื้อขายของวันซื้อขายสุดท้าย	16:30 น.								

การใช้ประโยชน์จาก SET50 Index Futures

SET50 Index Futures มีประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในหลายด้าน ผู้ลงทุนสถาบัน เช่น กองทุนรวมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สามารถใช้ SET50 Index Futures ในการจัดการความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของดัชนีหลักทรัพย์ โดยป้องกันผลกระทบจากการที่มูลค่าของพอร์ตการลงทุนปรับตัวลดลง นอกจากนี้ ผู้ลงทุนทั่วไปก็ยังสามารถซื้อขาย SET50 Index Futures เพื่อทำกำไรได้ด้วยเช่นกัน

การใช้ SET 50 Index future เพื่อบริหารความเสี่ยง

เมื่อผู้ลงทุนลงทุนในหุ้น ผู้ลงทุนจะมีความเสี่ยงจากการที่ราคาหุ้นปรับตัวลดลงทำให้ขาดทุนได้ SET50 Index Futures นั้นสามารถนำมาใช้บริหารความเสี่ยงจากการลงทุนในหุ้นได้ โดยมีแนวคิดง่ายๆ คือ ซื้อขาย SET50 Index Futures พร้อมๆ กับการลงทุนในหุ้น เพื่อนำกำไรจากฟิวเจอร์ส มาชดเชยกับขาดทุนในหุ้นเวลาที่ราคาหุ้นตก เช่น ผู้จัดการกองทุนมีพอร์ตการลงทุนที่กระจายถือหุ้นอยู่หลายตัว อาจจะกลัวว่าหากเมื่อ SET50 Index ปรับตัวลดลง จะทำให้กองทุนรวมขาดทุน เนื่องจากมูลค่าพอร์ตการลงทุนปรับตัวลดลงตาม SET50 Index

ในสถานการณ์นี้ผู้จัดการกองทุนก็จะสามารถป้องกันความเสี่ยงได้โดยการซื้อขาย SET50 Index Futures ในปริมาณที่เหมาะสมในขณะที่ที่ยังคงถือหุ้นในพอร์ตการลงทุนอยู่ ซึ่งหาก SET50 Index ปรับตัวลดลงจริง ผู้จัดการกองทุนก็จะได้กำไรจาก SET50 Index Futures มาชดเชยกับขาดทุนในหุ้น ทำให้เบ็ดเสร็จแล้วไม่ได้รับผลกระทบหรือได้รับเพียงเล็กน้อย ซึ่งเราเรียกการป้องกันความเสี่ยงลักษณะนี้ว่า Hedging นั่นเอง

การทำกำไรจากการซื้อขาย SET50 Index Futures

นอกจากผู้ลงทุนจะสามารถใช้ SET50 Index Futures ในการบริหารความเสี่ยงได้แล้ว ยังสามารถซื้อขายเพื่อทำกำไรได้เช่นกัน ซึ่งเราสามารถทำกำไรได้ทั้งในตลาดขาขึ้น และตลาดขาลง กล่าวคือ ถ้าหากเราคาดว่าเศรษฐกิจดี ตลาดโดยรวมน่าจะปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ SET50 Index Futures ก็น่าจะปรับตัวสูงขึ้นด้วย เราก็ควรเข้าไปซื้อ SET50 Index Futures หาก SET50 Index Futures ปรับตัวเพิ่มขึ้นจริง เราจะได้กำไรจากการซื้อฟิวเจอร์สดังกล่าว แต่ในทางกลับกัน ถ้าเราคิดว่าตลาดอยู่ในภาวะขาลง SET50 Index Futures น่าจะปรับตัวลดลง เราก็สามารถทำกำไรได้โดยการเข้าไปขาย SET50 Index Futures ใว้ นั่นเอง

ข้อควรรู้ในการซื้อขายฟิวเจอร์ส

ถึงแม้ว่าสัญญาฟิวเจอร์สจะมีประโยชน์ต่อผู้ลงทุนเป็นอย่างมาก และช่วยให้ผู้ลงทุนสามารถสร้างกลยุทธ์ในการลงทุนได้อย่างหลากหลาย แต่ผู้ใช้ก็ควรต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ก่อนตัดสินใจลงทุน

เลือกโบรกเกอร์ สำหรับผู้ลงทุนทั่วไปที่ไม่ใช่สมาชิกตลาด ขั้นตอนแรกของการซื้อขายสัญญาฟิวเจอร์ส คือ ผู้ลงทุนจะต้องติดต่อตัวแทนค้าหลักทรัพย์หรือโบรกเกอร์ที่เป็นสมาชิกตลาด หรือเป็นตัวแทนของสมาชิกตลาดอีกทีหนึ่ง ทั้งนี้ในการเลือกตัวแทนจะต้องพิจารณาปัจจัยหลายประการ รวมทั้งบริการเสริมต่างๆ เช่น การให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารและงานวิจัยที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน

เปิดบัญชีกับโบรกเกอร์ หลังจากเลือกบริษัทตัวแทนแล้ว ผู้ลงทุนจะต้องเปิดบัญชีกับบริษัทตัวแทนดังกล่าวเพื่อที่จะทำการซื้อขายผ่านทางบริษัท ซึ่งผู้ลงทุนจะต้องเปิดเผยข้อมูลของตนเองรวมทั้งสถานะทางการเงินให้กับโบรกเกอร์ได้รับทราบ และโบรกเกอร์จะพิจารณาวงเงินของการซื้อขายรวมทั้งสัดส่วนของเงินประกันที่ต้องวางเมื่อทำการซื้อขาย

มีแผนการในการซื้อขาย ก่อนตัดสินใจซื้อหรือขายฟิวเจอร์ส ผู้ลงทุนควรมีแผนการในการซื้อขายที่ดี และมีวินัย (discipline) ในการซื้อขาย เนื่องจากสัญญาฟิวเจอร์สไม่ใช่เป็นการลงทุนในระยะยาวและมีวันหมดอายุ (วันส่งมอบ) ที่แน่นอน และเมื่อถึงวันส่งมอบผู้ลงทุนจะต้องรับรู้กำไรขาดทุนทันที ซึ่งต่างจากการซื้อสินทรัพย์ทางการเงินทั่วไปที่ผู้ลงทุนสามารถประวิงเวลาการรับรู้กำไรขาดทุนได้ ด้วยการชะลอการขายหรือซื้อ นอกจากนี้ราคาล่วงหน้าก็มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดและข้อมูลข่าวสารมากกว่าราคาทันทีของสินทรัพย์อ้างอิง ผู้ลงทุนจึง

ภาระผูกพันในการรักษาระดับของคลบ์บัญชีเงินประกัน ผู้ลงทุนจะต้องระลึกรู้เสมอว่า ในระหว่างที่ยังมีสถานะคงค้างในสัญญาฟิวเจอร์ส ผู้ลงทุนมีภาระที่จะต้องวางเงินประกันเพิ่ม เมื่อถูกเรียก เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกบังคับให้ปิดฐานะในสัญญาก่อนเวลาอันควร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพรวมของกลยุทธ์ในการลงทุนที่ได้วางแผนไว้ ผู้ลงทุนจึงควรเตรียมเงินหรือสินทรัพย์สภาพคล่องให้พร้อมสำหรับการวางเงินประกันเพิ่ม

กำหนดขอบเขตของกำไรขาดทุนที่ยอมรับได้ ในการวางแผนการซื้อขาย ผู้ลงทุนควรจะต้องรู้เป็นลำดับแรกว่าตนกำลังซื้อขายฟิวเจอร์สเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากฐานะในสินทรัพย์อีกฐานะหนึ่ง หรือเพื่อเก็งกำไร หากเป็นการป้องกันความเสี่ยงผู้ลงทุนก็อาจจะไม่จำเป็นต้องติดตามการเคลื่อนไหวของราคาฟิวเจอร์สอย่างใกล้ชิดนัก เพียงแต่ต้องมั่นใจและเข้าใจว่าฐานะในสัญญาฟิวเจอร์สที่จะเข้าไปทำจะไปช่วยลดความเสี่ยงของตนอย่างไร แต่หากเป็นการเก็งกำไรผู้ลงทุนก็ควรติดตามฐานะในสัญญาของตนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ผู้ลงทุนควรที่จะกำหนด ขอบเขตของกำไรขาดทุนที่ยอมรับได้ ถ้าราคาฟิวเจอร์สทำให้กำไรขาดทุนจากสัญญามีขนาดเกินกว่าขอบเขตที่กำหนด ผู้ลงทุนควรทำการปิดสัญญาเพื่อรับรู้อำไรหรือตัดขาดทุนทันที

ปัจจัยที่ควรคำนึงในการซื้อขายฟิวเจอร์ส

หลังการวางแผนการซื้อขายแล้วผู้ลงทุนยังจะต้องตัดสินใจว่าจะซื้อขายสัญญาฟิวเจอร์สสัญญาใด เท่าใดและลงทุนเมื่อใดปัจจัยต่างๆ ที่ผู้ลงทุนควรคำนึงถึงในการซื้อ

สภาพคล่องของสัญญาฟิวเจอร์ส ในสินทรัพย์อ้างอิงหนึ่งๆ จะมีฟิวเจอร์สที่มีเดือนส่งมอบต่างๆ กัน ปัจจัยที่ควรคำนึงในการเลือกสัญญา คือ ตามปกติสัญญาที่ใกล้ถึงวันส่งมอบ (nearby contract) จะมีสภาพคล่องสูงที่สุด ส่วนสัญญาที่มีวันส่งมอบไกลออกไปก็จะมีสภาพคล่องน้อยลงตามลำดับ สภาพคล่องจะส่งผลกระทบต่อราคา และความยากง่ายในการปิดฐานะคงค้างในสัญญา ก่อนวันส่งมอบ

ขนาดของการลงทุน ขนาดของการลงทุนมีผลโดยตรงต่อขนาดของกำไรขาดทุนในอนาคต รวมทั้งขนาดของเงินที่ต้องเตรียมไว้เพื่อถูกเรียกให้วางมาร์จิ้นเพิ่ม ผู้ลงทุนต้องตัดสินใจว่าขนาดของการขาดทุนที่รับได้เป็นเท่าไร ซึ่งจะไปกำหนดขนาดของการลงทุน

ซื้อถูกขายแพง ไม่ว่าผู้ลงทุนจะมีวัตถุประสงค์ใดในการลงทุนในฟิวเจอร์ส สุดท้ายสิ่งที่คุณต้องการคือ กำไรจากการซื้อขายฟิวเจอร์ส จะเห็นได้ว่า การซื้อขายสัญญาฟิวเจอร์สก็เหมือนกับการซื้อขายสินทรัพย์ทางการเงินทั่วไป กล่าวคือ ผู้ค้าจะได้กำไรถ้าราคาซื้อขายสูงกว่าราคาที่ขายไป แต่ลักษณะเด่นของสัญญาฟิวเจอร์ส คือ ผู้ลงทุนสามารถซื้อก่อนแล้วค่อยขาย หรือขายก่อนแล้วค่อยซื้อก็ได้ โดยที่เป้าหมายหลักยังเหมือนเดิม คือ ซื้อที่ราคาถูกและขายที่ราคาแพงกว่า

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET)

ความเป็นมา

ความพยายามในการจัดตั้งตลาดล่วงหน้าในประเทศไทยนั้นนับได้ว่าใช้เวลานานเป็นอย่างยิ่ง ความคิดในการตั้งตลาดล่วงหน้าในประเทศไทยมีขึ้นมานานแล้ว เนื่องจากเห็นแบบอย่างของตลาดล่วงหน้าในต่างประเทศ ซึ่งในประเทศเหล่านั้นใช้ตลาดล่วงหน้าในการป้องกันความเสี่ยงและเป็นการค้นพบราคาในอนาคตซึ่งแยกจากตลาดที่ดำเนินการซื้อขายปกติ ย้อนไปเมื่อปีพ.ศ. 2522 รัฐบาลต้องการปกป้องผู้มีรายได้น้อยที่จะถูกกดโกงจากธุรกิจแชร์ หรือการลงทุนในธุรกิจซื้อขายล่วงหน้าหรือที่รู้จักกันในนาม"คอมมอดิตี" และได้ดำเนินการร่างพระราชบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ขึ้นมาเพื่อป้องกันประชาชนถูกฉ้อโกง แต่ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และร่างดังกล่าวยังไม่ได้ผ่านการพิจารณาจากรัฐสภาจนกระทั่งล่วงเลยมาถึงปี พ.ศ.2526 กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ทำ การศึกษาปรับปรุงระบบตลาดสินค้าเกษตรและเห็นชอบให้มีการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า และต่อมาในปีพ.ศ. 2529 กรมการค้าภายในได้นำมาศึกษาต่อ เนื่องจากตลาดข้าวโพดในประเทศทำการซื้อขายล่วงหน้ามีปัญหาการไม่ปฏิบัติตามสัญญา และเห็นชอบให้มีการจัดตั้งตลาดล่วงหน้าขึ้นเช่นเดียวกัน และในปีพ.ศ.2531มีความพยายามจากภาคเอกชนในการตั้งบริษัท บางกอกคอมมอดิตี เอ็กซ์เชนจ์ จำกัดเพื่อประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้า แต่รัฐบาลไม่เห็นชอบให้จัดตั้ง เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายควบคุมการธุรกิจซื้อขายล่วงหน้าโดยตรง และรัฐบาลเห็นว่าควรแยก กฎหมายควบคุมการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าจากธุรกิจแชร์

ปีพ.ศ. 2532กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร้องขอให้กระทรวงพาณิชย์จัดทำโครงสร้างตลาดซื้อขายล่วงหน้าทางพาราจนกระทั่งปีพ.ศ.2534 กระทรวงพาณิชย์ได้มอบหมายให้กรมการค้าภายในยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับกิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า คือยกร่างพระราชบัญญัติขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2535 และได้มีการปรับปรุงร่างหลายครั้งหลายรัฐบาล จนกระทั่งสุดท้ายผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาและได้นำขึ้นทูลเกล้าเพื่อลงพระปรมาภิไธยเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2542 ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) จึงเป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าปีพ.ศ.2542 และเป็นตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพียงตลาดเดียวมีฐานะเป็นนิติบุคคลอิสระโดยภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ทำหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าภายใต้กฎระเบียบที่ชัดเจน และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า และเพื่อให้งานจัดตั้งตลาดที่มีการซื้อขายล่วงหน้าบรรลุวัตถุประสงค์คณะ รัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ.2544 ให้นำเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรจำนวน 600 ล้านบาทเพื่อใช้ในการจัดตั้งสำนักงาน

คณะกรรมการของ AFET ชุดแรกได้รับการแต่งตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2544 โดยมีนายชนะ รุ่งแสง เป็นประธานกรรมการฯ และมีนายชาลทอง ปัทมพงศ์ เป็นกรรมการและผู้จัดการ ปัจจุบันคณะกรรมการ AFET มีนายสนิท วรปัญญา เป็นประธานกรรมการและมีนางนภาพรณัฏ์ คุรุพสุธาชัย เป็นกรรมการและผู้จัดการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ได้เริ่มเปิดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าด้วย เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2547

ประโยชน์ของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าฯ

1. ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้า
2. ทำให้เกิดราคาอ้างอิงที่สามารถนำไปใช้วางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สร้างความเสมอภาคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสินค้าเกษตร
4. ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในธุรกิจด้านการเกษตร
5. ใช้เงินลงทุนต่ำ ชำระเพียงเงินประกัน

กลุ่มบุคคลที่จะได้รับประโยชน์จากตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

1. เกษตรกร
2. ผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร
3. ผู้ส่งออก
4. นักลงทุน

ประโยชน์ของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าต่อเศรษฐกิจไทย

- รัฐบาลสามารถลดภาระงบประมาณในการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรหลัก เนื่องจากการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าจะช่วยประกันราคาสินค้าเกษตรในอนาคต

- ตลาดล่วงหน้าเป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงที่สอดคล้องกับหลักการค้าเสรีขององค์การการค้าโลก

- มาตรฐานที่ตลาดล่วงหน้ากำหนด จะยกระดับคุณภาพของสินค้าเกษตรและคลังสินค้าในประเทศไทย

- เป็นผู้ชี้นำราคาสินค้าเกษตรหลักของประเทศไทยในตลาดโลก

- ส่งเสริมให้เกิดการค้าสินค้าเกษตรที่มีการแข่งขันกันที่เป็นธรรมอย่างแท้จริง

- รายช้อยได้รับทราบข้อมูลที่ไม่เคยทราบมาก่อน คือ ราคาซื้อขายในอนาคต รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ ฯลฯ ทำให้เกษตรกรใช้ในการวางแผนการผลิตและมีอำนาจต่อรองมากขึ้นในการขายผลผลิตให้กับพ่อค้า

- ประกันราคาสินค้าเกษตรโดยขายล่วงหน้าผ่านสถาบันตัวกลาง (เช่น สหกรณ์การเกษตร) ในตลาดล่วงหน้า

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า⁶

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (Agricultural Futures Exchange of Thailand: AFET) เป็นตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Futures Market) แห่งแรกของประเทศ มีบทบาทเป็นศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าเกษตรสำหรับผู้ซื้อและผู้ขายเข้ามาทำการตกลงตามเงื่อนไขต่างๆ กันในวันนี้ เพื่อส่งมอบสินค้าและชำระเงินในอนาคต นอกจากนี้ตลาดสินค้าเกษตรยังมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่มีความโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นและเป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนของราคาให้กับผู้ผลิต ผู้ค้า นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนทำให้ทราบถึงแนวโน้มราคาสินค้าเกษตรในอนาคตอีกด้วย หากย้อนกลับไป ณ วันที่ 28 พฤษภาคม 2547 ซึ่งเป็นวันแรกที่เริ่มเปิดทำการซื้อขายนั้น ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเปิดให้มีการซื้อขายข้อตกลงขางแผ่นรมควันชั้น 3 เพียงอย่างเดียว โดยทำการซื้อขายเพียงครึ่งวันเช้าเท่านั้นด้วยปริมาณการซื้อขายเฉลี่ยต่อวันประมาณ 90 สัญญา (Contracts) ต่อมาวันที่ 26 สิงหาคม 2547 ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้นำข้าวขาว ร้อยละ 5 เข้าทำการซื้อขายเป็นสินค้าที่สอง และเริ่มเปิดให้มีการซื้อขายทั้งในช่วงเช้าและบ่ายตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2547 เป็นต้นมา ส่งผลให้ปริมาณการซื้อขายเฉลี่ยต่อวันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมาอยู่ที่ 300 สัญญา/วัน (ข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์) การเพิ่มขึ้นของปริมาณการซื้อขายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามีนักลงทุนเริ่มหันมาให้ความสนใจและใช้ตลาดนี้เพื่อบริหารจัดการการลงทุนของตนมากขึ้นสำหรับการบริหารการลงทุนนั้น หลายคนอาจมองตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าว่าจำกัดเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรเท่านั้น ซึ่งความเป็นจริงผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักๆ ดังนี้

1. ผู้ลงทุนที่ใช้ประโยชน์จากข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้าเพื่อบริหารความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคา

นักลงทุนกลุ่มนี้เป็นผู้ผลิตหรือผู้ค้า เช่น เกษตรกร ผู้ผลิต ผู้ค้า หรือผู้ส่งออก/นำเข้า ซึ่งจะใช้กลไกของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าป้องกันความเสี่ยงด้านราคา ยกตัวอย่างเช่น เกษตรกรลงทุนเพาะปลูกมีต้นทุนการผลิต 10 บาท/กก. คาดว่าจะเก็บเกี่ยวได้ในอีก 3 เดือนข้างหน้า จึงเข้าไปทำสัญญาว่าจะขายผลิตนี้ในอีก 3 เดือนข้างหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า (Future Market) ที่ราคา 13 บาท/กก. หลังจากนั้น 3 เดือนต่อมาเมื่อผลผลิตสามารถเก็บเกี่ยวได้ปรากฏว่าราคาในท้องตลาด (Cash Market) กลับตกมาอยู่ที่ 9 บาท/กก. หากเกษตรกรมิได้ป้องกันความเสี่ยงในตลาดล่วงหน้า เกษตรกรจะต้องขายผลผลิตในท้องตลาดและรับผลขาดทุนจากการผลิต 1 บาท/กก. ในกรณี

⁶ มนยศ วรรณระภูติ. <http://www.afet.or.th/thai/corporate/article.php>

ขายที่ได้ทำไว้ในตลาดล่วงหน้า (13 บาท/กก.) ทำให้เกษตรกรได้กำไร 4 บาท/กก. คิดเป็นกำไรสุทธิที่เกษตรกรได้รับทั้งสิ้น 3 บาท/กิโลกรัม

2. ผู้ลงทุนที่แสวงหาผลกำไรจากส่วนต่างราคา

นักลงทุนประเภทนี้จะพิจารณาตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นทางเลือกของการลงทุนโดยไม่ต้องสำรองมอบรับมอบสินค้าในอนาคต ซึ่งจะเข้ามาทำกำไรระยะสั้นจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าเกษตร หรือทำกำไรจากส่วนต่างของราคาตลาดจริง (Cash Market) กับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ยกตัวอย่างเช่น นักลงทุนคาดการณ์ว่าราคาสินค้าเกษตรจะมีแนวโน้มปรับตัวลดลงในอนาคต นักลงทุนดังกล่าวจึงเข้าไปทำสัญญาขายผลผลิตอีก 3 เดือนข้างหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ที่ราคา 13 บาท/กก. ปรากฏว่า 3 เดือนต่อมาราคาลดลงเป็น 9 บาท/กก. ตามการคาดการณ์ นักลงทุนจึงทำสัญญาซื้อผลผลิตดังกล่าวในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อลบล้างสัญญา (Offset) การตัดสินใจดังกล่าวจะให้ผลกำไรเท่ากับ 4 บาท/กก. โดยไม่ต้องทำการซื้อขายสินค้าในท้องตลาดเสมือนนักลงทุนในกรณีแรก

นอกจากการลงทุนในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะเปิดกว้างสำหรับนักลงทุนทุกประเภทดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้ายังมีจุดที่น่าสนใจที่แตกต่างกับการลงทุนในตลาดอื่น ประการแรกคือ ขนาดของเงินลงทุน การลงทุนในหุ้น หรืออสังหาริมทรัพย์นั้น นักลงทุนจะต้องชำระเงินเท่ากับจำนวนหุ้นหรือทรัพย์สินจึงจะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่การลงทุนในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า นักลงทุนเพียงแต่ชำระเงินประกัน (Margin) ในอัตราที่เป็นร้อยละของขนาดของสินค้าเกษตรที่จะทำการซื้อขายเท่านั้น ประการที่สองคือ โอกาสในการทำกำไร/ขาดทุน การลงทุนในหุ้น หรืออสังหาริมทรัพย์ จะได้รับผลกำไรก็ต่อเมื่อราคาหุ้นหรืออสังหาริมทรัพย์นั้นปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น แต่การลงทุนในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้านั้น ผลกำไรของนักลงทุนขึ้นอยู่กับสถานะเปิดสถานะ (Open Position) ของนักลงทุนเปรียบเทียบกับทิศทางเปลี่ยนแปลงของราคา ณ วันปิดสถานะ (Offset Position) ทั้งนี้ นักลงทุนที่มีสถานะซื้อล่วงหน้า (Long Position) จะได้กำไรเมื่อราคาสินค้ามีการปรับตัวสูง และขาดทุนเมื่อราคาสินค้าปรับตัวลดลง ในทางกลับกันนักลงทุนที่มีสถานะขายล่วงหน้า (Short Position) จะได้กำไรเมื่อราคาสินค้ามีการปรับตัวลดลง และขาดทุนเมื่อราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น

ดังนั้นตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย นอกจากจะมีบทบาทเป็นเครื่องมือเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้า ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการผลิตของเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องในสินค้าเกษตรแล้ว ยังเป็นมิติการลงทุนใหม่ที่เปิดโอกาสให้นักลงทุนที่สนใจเข้ามาบริหารเงินลงทุนจากความผันผวนของราคาได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ผู้ลงทุนควร

ความรู้เกี่ยวกับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า⁷

ในเวลานี้ได้มีการพูดถึงตลาดสินค้าล่วงหน้า (Futures Exchange) กันแพร่หลายในฐานะที่เป็นของใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วตลาด Futures ไม่ใช่ของใหม่ หากถ้าได้มองย้อนหลังไปเมื่อ 270 ปีก่อน ตามหลักฐานที่ได้มีการบันทึกไว้ ตลาดสินค้าล่วงหน้าได้ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศญี่ปุ่น เรียกว่าตลาดข้าวโดจิม่า (Dojima Rice Market) หรือที่รู้จักกันในนามของ Cho-ai-Mai หรือแปลว่า "rice trade on book" ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า "การซื้อขายบนกระดาษ" ในรัชสมัยของ โชกุน โดกุกาว่า อิเอยาสึ ปี ค.ศ. 1730 หรือราวปี พ.ศ. 2143 ตลาด Cho-ai-Mai นี้ ออกแบบไว้สำหรับการซื้อขายล่วงหน้าข้าว (Rice Futures Contracts) เงื่อนไขสัญญาที่ทำการซื้อในตลาดนี้คล้ายคลึงกับสัญญามาตรฐานที่ทำการซื้อขายกันในปัจจุบันอย่างน่าแปลกใจ เว้นแต่สมัยนั้นจะไม่อนุญาตให้มีการส่งมอบ-รับมอบสินค้ากันจริง เมื่อสัญญาครบกำหนด

ถัดมาในปี 1852 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกากำลังขยายตัว ตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งแรกในสหรัฐ ที่ชื่อว่า ตลาดหอการค้าแห่งชิคาโก หรือ Chicago Board of Trade (CBOT) ได้ถือกำเนิดขึ้นจากการร่วมมือกันของกลุ่มพ่อค้าในเมืองชิคาโก รัฐอิลลินอยส์ สินค้าชนิดแรกที่มีซื้อขายโดยการนำมาทำเป็นสัญญาซื้อขายคือ ข้าวโพด ซึ่งเป็นผลผลิตทางเกษตรหลักของเกษตรกรในแถบนั้น โดยการซื้อขายการใน CBOT ในช่วงแรกเป็นการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าแบบ Forward Contracts (ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงคุณลักษณะของสินค้า Spec กันเอง) ที่ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ซึ่งความไม่แน่นอนนี้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ด้วยเหตุนี้ CBOT จึงได้เริ่มพัฒนารูปแบบการซื้อขายของตนให้เป็นสัญญาที่มีมาตรฐาน (Standardized Contracts) รูปแบบคล้ายกับตลาดข้าวโดจิม่าที่มีในญี่ปุ่นมาแล้วกว่า 100 ปีก่อน แต่การซื้อขายที่ได้พัฒนาที่ CBOT นั้น อนุญาตให้มีการส่งมอบ-รับมอบสินค้ากันเมื่อสัญญาครบกำหนด ซึ่งรูปแบบดังที่กล่าวนี้ได้ถูกยกให้เป็นแม่แบบของการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าในตลาดต่าง ๆ ทั่วโลกที่มีการวิวัฒนาการต่อ ๆ กันมา

สำหรับประเทศไทย มีการศึกษาและพูดถึงกันถึงการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้ามาเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว เนื่องด้วยประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคเกษตร และที่รู้กันดีว่าสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่มีความไม่แน่นอนด้านราคาที่สูงมาก ซึ่งโดยปกติแล้วเกษตรกรหรือผู้ประกอบการภาคเกษตรส่วนใหญ่จะไม่มีความสามารถแบกรับความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาได้ เช่น หากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกษตรกรอาจจะประสบปัญหาขาดทุน ทำให้ไม่มีเงินเหลือพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันจนต้องกู้หนี้ยืมสิน ยิ่งถ้าราคาคงต่ำมาก ๆ เกษตรกรบางรายอาจจะต้องขายที่ดินเพื่อใช้หนี้ก็เป็นได้ ดังนั้นบ่อยครั้งที่เมื่อราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

⁷ ดร. พิรพล ประเสริฐศรี. <http://www.afet.or.th/thai/corporate/article.php>

เกษตรกรหรือผู้ประกอบการสามารถเข้ามามีส่วนร่วมใน ตลาด ฯ ในฐานะผู้ประกันความเสี่ยงเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาที่ต้องเผชิญอยู่ โดยกระบวนการซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าควบคู่กับกระบวนการค้าในตลาดสินค้าจริงตามปกติ ผู้มีความเสี่ยงด้านราคาขาย เช่น เกษตรกร สามารถลดความเสี่ยงจากการตกต่ำของราคาสินค้าเกษตรได้ โดยการขายล่วงหน้าสินค้าของตนในตลาด ฯ ในทำนองเดียวกัน ผู้มีเสี่ยงด้านราคาซื้อ เช่น ผู้ส่งออก ก็สามารถลดความเสี่ยงจากราคาสินค้าเกษตรที่เป็นต้นทุนการผลิตปรับตัวสูงขึ้น ได้โดยเข้าซื้อสินค้าที่ตนต้องการล่วงหน้าในตลาด ฯ

ท้ายนี้ เราจะเห็นได้ว่า การที่มีเครื่องมือช่วยบริหารความเสี่ยงด้านราคาดังเช่น ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย จะช่วยให้เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการเกษตรสามารถวางแผนการผลิตของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถรู้ราคาในอนาคตที่ตนต้องการซื้อ หรือ ขาย ซึ่งตรงตามคำขวัญประจำตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทย "รู้ราคา รู้อนาคต ลดความเสี่ยง" การลดลงของความเสี่ยงนี้จะส่งผลให้ต้นทุนการดำเนินงานของธุรกิจภาคเกษตรถูกลง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้บริโภค-ผู้ประกอบการในประเทศ และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในภาพรวม

การซื้อขายสินค้าเกษตรที่คุ้นเคยกันอยู่ในปัจจุบัน อาจทำกันตามตลาดสินค้าที่กระจายอยู่ทั่วประเทศตัวอย่างของตลาดสินค้าที่พวกเราคุ้นเคยกันดี ได้แก่ ตลาดสดตามชุมชน ตลาดไทย ตลาดสี่มุมเมือง ท่าข้าวกำนันทรงที่นครสวรรค์ ตลาดกลางยางพาราที่หาดใหญ่ หรือตลาดกลางกุ้งกุลาที่มหาชัย ซึ่งการซื้อขายในตลาดดังกล่าวที่ว่านี้ เรียกกันว่า การซื้อขายในตลาดสินค้าจริง หรือ ตลาดปัจจุบัน (Spot or Cash Market) ซึ่งโดยทั่วไป ผู้ซื้อ-ผู้ขายใน ตลาดสินค้าจริงเหล่านี้ จะตกลงซื้อขายกันทันทีในตลาด และมีการส่งมอบสินค้าและการจ่ายเงินกัน ณ ช่วงเวลานั้น

การซื้อขายสินค้าเกษตรอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นรู้จักกันดีของคนไทย คือ การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแบบผู้ซื้อผู้ขายตกลงเงื่อนไขกันเองนอกตลาด หรือ ที่รู้จักในนามของการซื้อขายแบบทำสัญญา Forward ตัวอย่างของการซื้อขายแบบ Forward เช่น โรงสีไปทำตกลงเงื่อนไขสัญญาซื้อข้าวเปลือก 8 ตัน ล่วงหน้ากับชาวนาก่อนที่ชาวนาจะทำการปลูกข้าว หรือ โรงงานผลิตยางแผ่น ที่

การซื้อขายในรูปแบบ Forward ที่ว่านี้จะทำกันนอกตลาด กล่าวคือ ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงเงื่อนไขของสัญญาและราคากันเอง โดยไม่มีตัวกลาง ซึ่งการซื้อขายสัญญาแบบตกลงเงื่อนไขกันเอง โดยไม่มีตัวกลางนี้ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยข้อดีคือ สัญญา Forward ที่ว่านี้จะความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากสัญญานั้นเกิดจากความพึงพอใจทั้งของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ซื้อ-ผู้ขายจะตกลงเงื่อนไขสัญญากันอย่างไรก็ได้หากผู้กรณีเห็นดีเห็นงามด้วย เช่น อาจจะตกลงขายยางแผ่นที่น้ำหนัก 1.666 ตัน เป็นต้น

ข้อเสียของการซื้อขายแบบ Forward คือ สัญญา Forward นั้นจะมีข้อผูกพันจนถึงวันครบกำหนดรับมอบส่งมอบที่ระบุไว้ในสัญญา ข้อผูกพันดังกล่าวทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในกรณีที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายไม่ต้องการส่งหรือรับสินค้าชนิดนั้นแล้ว เพราะสัญญา Forward ที่ว่านี้ไม่มีมาตรฐานทำให้หาผู้มารับช่วงสัญญาได้ยาก (หรือที่เราเรียกว่า ไม่มีสภาพคล่อง) ฉะนั้นหากผู้ซื้อ-ผู้ขายไม่ต้องการรับมอบ-ส่งมอบสินค้าจริงแล้ว คู่สัญญาอาจเบี่ยงสัญญาโดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้สัญญากันไว้

เพื่อเป็นการแก้ไขข้อจำกัดของการซื้อขายแบบ Forward จึงได้มีการพัฒนารูปแบบสัญญาซื้อขายที่เป็นมาตรฐานที่เรียกกันว่า Futures Contracts ที่ออกแบบให้ซื้อขายกันในตลาดสินค้าล่วงหน้า (Futures Exchange) โดยเราจะเรียกการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดล่วงหน้าแบบนี้ว่า Futures Trading ตลาดสินค้าล่วงหน้าจะเป็นผู้กำหนดขนาด คุณสมบัติ คุณภาพและปริมาณของสินค้า คำสั่งซื้อและคำสั่งขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า จะมาจับคู่กันที่ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ตลาด ๆ จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางและรับประกันการซื้อขายที่เกิดขึ้น หากกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบสินค้าได้ ตลาดจะหาสินค้ามาส่งให้ผู้ซื้อแทน ดังนั้นผู้ซื้อ-ผู้ขายจะสามารถมั่นใจได้ 100 เปอร์เซ็นต์ว่าธุรกรรมของตนในตลาด ๆ จะไม่มีการเบี่ยง เพราะว่าตลาด ๆ เป็นผู้รับความเสี่ยงดังกล่าวให้แทน

ข้อดีอีกข้อหนึ่งของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในตลาดสินค้าล่วงหน้า คือ ความคล่องตัวในการปลดภาระของสัญญาของคนที่มืออยู่ในตลาด ๆ ผู้ซื้อหรือผู้ขายล่วงหน้าในตลาด ๆ ที่ไม่ต้องการรับมอบหรือส่งมอบสินค้า ก็สามารถหักล้าง (Offset) สัญญา ที่ตนถืออยู่ได้ โดยการส่งคำสั่งขายหรือซื้อ (คำสั่งชนิดตรงข้ามกับที่ตนถืออยู่) ของสัญญาชนิดเดียวกันที่ตนถืออยู่ โดยผู้ซื้อจะได้กำไรหากราคาขายที่ขายได้สูงกว่าราคาซื้อที่เคยซื้อไว้เดิม (ซื้อถูกขายคืนแพง) ในทำนองเดียวกัน ผู้ขายจะได้กำไรหากราคาซื้อที่ซื้อได้ตอนหลังถูกกว่าราคาขายที่ขายได้เดิม (ขายแพงซื้อคืนถูก) การส่งคำสั่งชนิดตรงข้ามเข้ามาในตลาดนี้ เรียกว่าการปลดภาระสัญญา หรือฝรั่งเรียกว่า การ Offset ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ซื้อหรือผู้ขายหมดภาระผูกพันที่มีอยู่กับตลาด ๆ โดยไม่ต้องทำการส่งมอบ-รับมอบสินค้าจริง

ถึงได้ถ้ามีข้อดีก็จะต้องมีข้อด้อย การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าก็มีข้อจำกัด คือ ผู้ซื้อ-ขายจะต้องซื้อขายอย่างน้อย 1 สัญญา ไม่สามารถซื้อ ครึ่งสัญญา หรือ 2/3 สัญญาได้ ซึ่งในกรณีข้าวขาวร้อยละ 5 สัญญาได้ระบุไว้ว่าจะซื้อขายสัญญาละ 20 ตัน ผู้ซื้อ-ขายก็ต้องซื้อขายกันเป็นหน่วย 20, 40, 60 ตัน (หรือ 1, 2, 3 สัญญา ตามลำดับ) ผู้ขายที่ต้องการขายข้าวแค่ 22 ตัน จะสามารถขายได้แค่ 20 ตันเท่านั้น การกำหนดดังกล่าวช่วยให้ตลาด ฯ มีสภาพคล่องทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถปลดภาระสัญญาและสามารถออกจาก ตลาด ฯ ได้โดยง่าย

การซื้อขายเกษตรล่วงหน้าในตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (ต.ส.ล.) มีความแตกต่างจากการซื้อขายที่ผู้ประกอบการไทยทำกันอยู่ อย่างไรก็ดี การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าที่ทำกันใน ต.ส.ล. นั้น ไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อมาทดแทน การซื้อขายในตลาดสินค้าจริง (Spot Market) แต่ ต.ส.ล. จัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมกลไกการซื้อขายสินค้าที่มีอยู่แล้ว โดยจะเพิ่มประสิทธิภาพของระบบตลาดสินค้าเกษตรทั้งระบบ

องค์ประกอบของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

1. บริษัทสมาชิก

- นายหน้าซื้อขายล่วงหน้า (Broker)
- ผู้ค้าล่วงหน้า (Trader)

2. ผู้ซื้อขายในตลาด

- ผู้ที่ต้องการลดความเสี่ยง (Hedger)
- นักลงทุนทั่วไป (Speculator)

3. ผู้กำกับดูแลการซื้อขายให้เป็นไปอย่างถูกต้องเป็นธรรม

- สำนักหักบัญชี (Clearing House)
- คณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (คณะกรรมการ ก.ส.ล.)

การซื้อขายล่วงหน้าในตลาด(Future Market)มีคุณลักษณะสำคัญดังนี้

- ต้องซื้อขายในตลาดโดยสมาชิกหรือผ่านสมาชิก
- มีการกำหนดเงื่อนไขซื้อขายที่เป็นมาตรฐาน โดยตลอด
- มีสำนักหักบัญชี(Clearing House)ดูแลการปฏิบัติตามข้อตกลงการซื้อขายล่วงหน้า

ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

- มีการวางเงินประกัน(Margin)

ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า หมายถึง สถานที่ที่เป็นส่วนรวมการซื้อขายสินค้าที่มีผู้ซื้อขายมาทำการประมูลต่อราคาโดยเปิดเผยและทำสัญญาการซื้อขาย เพื่อส่งมอบตามชนิด ปริมาณ คุณภาพ สถานที่ และเวลาส่งมอบสินค้าภายใต้กฎระเบียบที่แน่นอนโดยผ่านตัวแทนที่เป็นสมาชิกของตลาดในวันและ เวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะมีรายได้จากค่าธรรมเนียมและค่าบริการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

วันและเวลาทำการซื้อขาย

วันทำการ : ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์

เวลาทำการซื้อขาย : ตาม Contract specification

ปกติเป็น 2 รอบการซื้อขาย ดังนี้

รอบเช้า : 10:00 – 12:00 น.

รอบบ่าย : 13:00 – 15:00 น.

สินค้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

สำหรับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าของไทย เริ่มต้นด้วยสินค้าเกษตร 4 ชนิด คือ

- ยางแผ่นรมควันชั้น 3 (เริ่ม 28 พ.ค.2547)

- ข้าวขาวร้อยละ 5 (เริ่ม 26 ส.ค. 2547)

- แป้งมันสำปะหลังประเภทสตาร์ช ชั้นพิเศษ

- ยางแท่งเอสทีอาร์ 20

รายละเอียดการซื้อขายสินค้าชนิดต่างๆ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างสินค้าที่มี Volume การซื้อขายมากที่สุดในปัจจุบัน

ยางแผ่นรมควันชั้น 3	
ชนิดและคุณภาพ	ตามมาตรฐานของกระทรวงพาณิชย์
เดือนส่งมอบ	ทุกเดือนติดต่อกันไม่เกิน 6 เดือน
ราคาซื้อขาย	อัตราบาท/กิโลกรัม
หน่วยการซื้อขาย	1 หน่วย (สัญญา) = 5,000 ก.ก. หรือ 5 เมตริกตัน
ช่วงของราคา	0.10 บาท/กิโลกรัม หรือ 500บาท/1 หน่วย (สัญญา)
อัตราขึ้นลงสูงสุด/วัน	3.10บาทต่อ กิโลกรัม (ปรับตามราคาสินค้า)
อัตรการวางเงินประกัน	เงินประกันขั้นต้น (Initial Margin) = 20,900บาท/สัญญา
	เงินประกันขั้นต่ำ (Maintenance Margin) = 15,700/สัญญา
อัตราค่านาย	ร้อยละ 0.15 ของมูลค่าสัญญา

สรุปสาระสำคัญตามกฎหมาย

หัวข้อ	สินค้าเกษตร	สินค้าอื่น
พ.ร.บ.	การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542	สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546
หน่วยงานกำกับดูแล	ก.ส.ล.	ก.ล.ต.
ตลาด	ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (เปิดซื้อขายแล้วตั้งแต่วันที่ 28 พฤษภาคม 2547)	บริษัท ตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด(มหาชน) (เปิดซื้อขายแล้วตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน 2549)
สินค้าอ้างอิง (Underlying Asset)	สินค้าเกษตรและสินค้าที่แปรรูปจากสินค้าเกษตร	ตราสารทุน ตราสารหนี้ เงินตรา ระหว่างประเทศ สินค้าอื่น นอกจากสินค้าเกษตร เช่น ทองคำ น้ำมันดิบ

ความแตกต่างระหว่างตลาดล่วงหน้า & ตลาดหุ้น

ตลาดล่วงหน้า	ตลาดหุ้น
ใช้เงินลงทุนต่ำกว่า (ไม่เกินร้อยละ 7 ของมูลค่าสินค้า)	ใช้เงินลงทุนสูง
สัญญาล่วงหน้ามีอายุจำกัด (6 เดือน)	ลงทุนหุ้นระยะยาวได้ไม่มีหมดอายุ
จะซื้อหรือขายก่อนก็ได้	โดยปกติต้องซื้อก่อนจึงขายได้
ค่านายหน้าร้อยละ 0.15 (Day Trade คิด ร้อยละ 0.075)	ค่านายหน้าร้อยละ 0.25
มีช่องทางทำกำไรได้ทั้งขาขึ้นและขาลง	กลยุทธ์ในการลงทุนค่อนข้างจำกัด
สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียมกัน	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ชัดเจน นั้นทำได้ยาก

การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน

คือ การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของราคาโดยศึกษาปัจจัยดังต่อไปนี้

วิเคราะห์อุปสงค์

- ความต้องการในประเทศ
- ตัวเลขการส่งออก
- สภาพเศรษฐกิจของไทยและของโลก
- การเคลื่อนไหวราคาของสินค้าทดแทน
- อัตราแลกเปลี่ยน

- ราคาน้ำมัน

วิเคราะห์อุปทาน

- ปริมาณผลผลิต

- สภาพดินฟ้าอากาศ

- นโยบายรัฐบาล